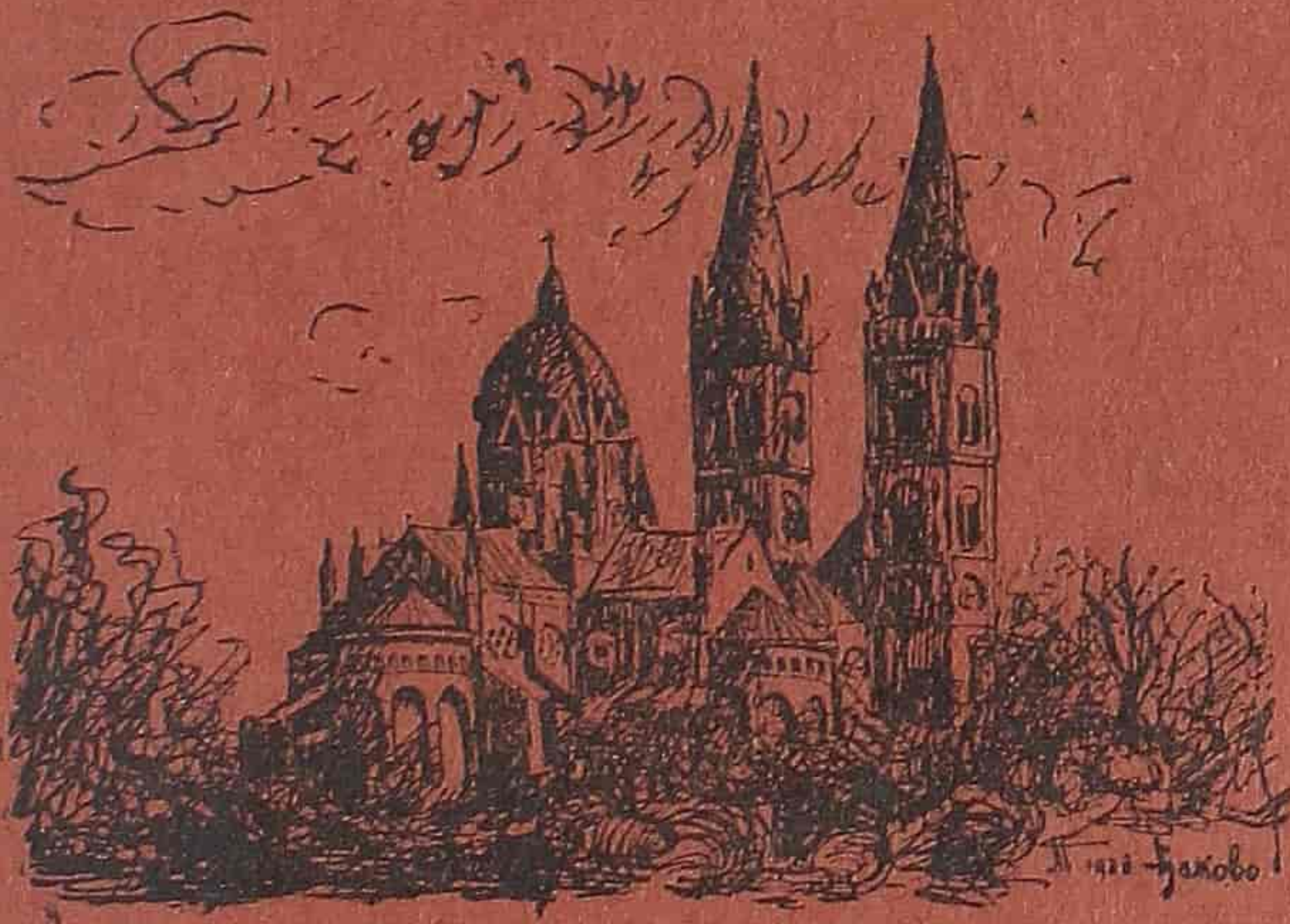

JUGOSLOVENSKI

ROTAR

BEOGRAD

BROJ 10 • APRIL 1938 G.

Sadržaj: Deseto pismo guvernera St. K. Pavlovića.

Članci: VI Konferencija 77 distrikta R. I. u Beogradu 14 i 15 maja 1938. — Predsednik R. I. Maurice Duperrey i gospoda u Nišu od Bogoljuba Miloševića (R. K. Niš) — Uput za rotare koji putuju na konvenciju u San Francisko. — Problem tihog okeana od Dra Aleksija Jelačića (R. K. Skoplje) — O trideset trećoj godišnjici (R. I. od Dra Jose Poduje (R. K. Zagreb) — Izveštaj o Rotary klubovima u Austriji i Švajcarskoj od St. Vagnera (R. K. Beograd) — Obaveštenja o prilikama putovanja na konvenciju u San Francisko. — Bosna, istoriska zemlja željezne industrije od dra Frana Hanamana (R. K. Zagreb).

Iz rotarskog sveta:

Čehoslovački 66 distrikt R. I. — Rad nekih čehoslovačkih klubova.

Iz našeg distrikta:

Promene u člansivu. — Rotarske radosti i žalosti. — Rad naših klubova. — Rotarski hoteli. — Prisustvovanje na klupskim sednicama u mesecu martu 1938.

Čekovni račun Jugoslovenske udružene Banke kod Pošt. štedionice u Beogradu br. 51036 / Cena 144 din. godišnje / Pojedini br. staje 12 dinara

IZLAZI KRAJEM SVAKOG MESECA

Deseto pismo Guvernera

PRETSEDNICIMA I TAJNICIMA SVIH KLUBOVA

Beograd, 20 aprila 1938

Mila braćo,

1) **Distriktna konferencija u Beogradu.** Dočekujemo i VI distriktnu konferenciju. I Beogradski klub, kao domaćin, i ja kao guverner, radujemo se ovom sastanku i očekujemo široki odziv sve braće.

To je jedinstvena prilika međusobnog upoznavanja i obnavljanja starih poznanstava. Ovaj je sastanak od naročitog interesa za sve nove članove i one stare koji do danas još nisu prisustvovali ni jednoj distriktnoj konferenciji. Na ovim se sastancima najbrže i najlakše ulazi u rotarske ideje. Stoga neka niko ne izostane! Svi na rotarski sastanak 14 i 15 maja!

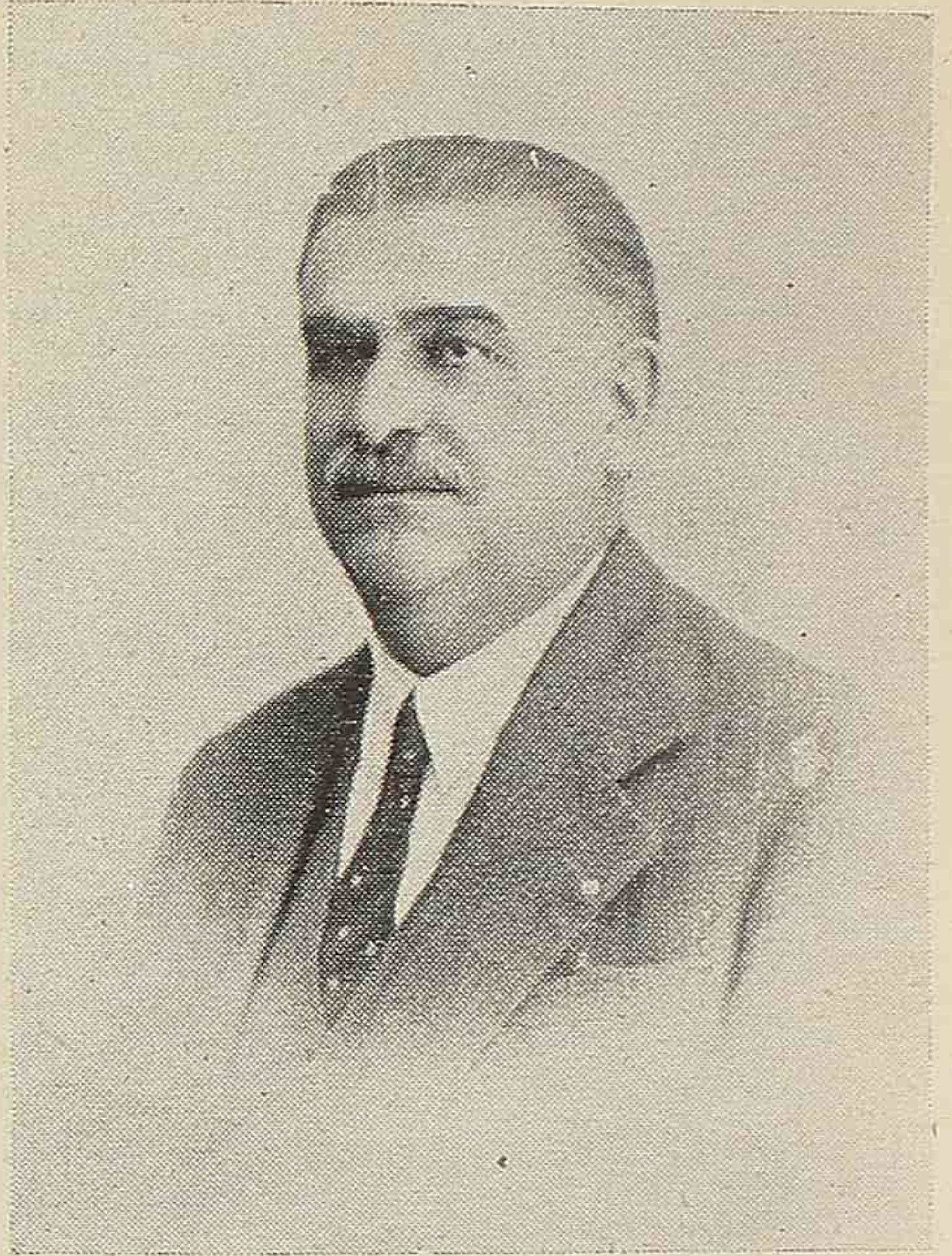
2) **Odlaganje distriktno-konferencije.** Zbog nepremostivih prepreka prinuđen sam, na svoje najveće žaljenje, da zakazanu distriktnu konferenciju za 7 i 8 maj odložim za **14 i 15 maj 1938.** Kako se prve nedelje maja otvara Beogradski sajam, za koji je već prijavljen neočekivano veliki broj posetilaca, nemoguće je bilo osigurati pristojno ukonačavanje braći rotarima. Stoga, u dogovoru sa Beogradskim izvršnim odborom, bio sam prinuđen na ovo odlaganje u nadi da braći neće pričiniti velikih nezgoda. Spremajte se, dakle, svi za dolazak u Beograd **14 i 15 maja!**

3) **Zvanične posete.** U poslednje vreme imao sam zadovoljstvo da ponova obiđem R. K. Zagreb i da učinim zvaničnu posetu R. K. Banja Luka, gde sam najtoplije dočekan i konstatovao uspešan rad.

I tako sam dosad obišao 28 klubova. Ostaje mi još 4. Ali ću ove posete učiniti tek u maju. Ostatak aprila koji me razdvaja od distriktno-konferencije daje mi pune ruke posla i ne dopušta da se udaljavam iz Beograda. Te završne posete biće mi prijatno skončanje moje guvernerske misije. Radujući se unapred ovim posetama, koje će mi pružiti priliku da upoznam još mnogu braću, ja ih molim za izvinu što to nisam i ranije učinio, ali se odjednom ne može svuda stići i pokraj najbolje volje.

4) **Izaslanik R. I.** Kako su zbog poznatih događaja rastureni svi R. K. u Austriji, izostaće i poseta rotara Dr. Otto Böhler-a iz Beča, koji je bio određen da na našoj distriktnoj konferenciji zastupa R. I. Na njegovo mesto određen je guverner Agripa Popescu, iz Bukurešta, koji je ne samo član Evropskog savetodavnog odbora, već je određen i za jednog od direktora R. I. za 1938/39. Radujući se ovom izboru ja ga već sada od srca pozdravljam.

Guverner 84 distrikta R. I.
Agripa Popescu, izaslanik R. I. na
Distriktnoj konferenciji u Beogradu

5) **Delegati Rotary Klubova na konvenciji u San Francisco.** Ako koji od naših klubova ne bi mogao, zbog velike udaljenosti, izaslati iz svoje sredine delegata da ga predstavlja na ovoj konvenciji, neizostavno je potrebno da svoja punomoćja, pošto ih potpišu predsednik i tajnik, izdadu na ime izabranog guvernerskog kandidata. Ova punomoćja valja odmah poslati čim se na konferenciji u Beogradu bude izabrao guvernerski kandidat.

6) **Guvernerski kandidat.** Dosada, sem kandidacije brata Slokara (R. K. Ljubljana), nije prispela nijedna nova kandidacija, te će ovogodišnji izbor, na opšte zadovoljstvo, biti aklamacijom obavljen.

7) **Guvernerska pisma.** Mada ni moja ranija pisma nisu bila dugačka, ovo će biti još kraće. Kako ćemo se uskoro sastati u Beogradu i o svemu usmeno razgovarati, ne oseća se potreba da vam se ovim putem naročito obraćam. No ako ipak bude bilo čega što ne može čekati, dostaviću vam posebnim kružnim pismom.

8) **Molba za odgovore.** Sve one klubove, koji mi još nisu odgovorili na moja poslednja kružna pisma (br. 9—15), molim da to odmah učine, jer će docnije biti i suviše kasno.

9) **Nove uprave.** Skrećem pažnju da spisak novoizabrane uprave za rotarsku 1938/39 godinu valja odmah dostaviti i meni i Evropskom sekretarijatu u Cirihu.

10) **Per capita taxe.** Od Evropskog sekretarijata iz Ciriha dobio sam izveštaj da do 5 aprila o. g. od 10 naših klubova nije bio dobio per capita taxe, a od 3 kluba ni per capita taxe ni polugodišnji izveštaj ni spisak svojih članova. U isto vreme dostavljene su mi u izvodu i odredbe na osnovu kojih se isključuju iz članstva R. I. klubovi koji ne odgovore svojim finansijskim obavezama.

Od kolike je važnosti ova opomena ne treba ni govoriti. Stoga preporučujem da se smesta pošalju i još neposlani izveštaji i dužna taksa, a da o učinjenom istovremeno i mene obavesti.

11) **Izlet u Englesku.** Odbor za Međunarodno služenje 4-og Districta sprema za vreme raspusta od 27 jula do 5 avgusta izlet u Englesku za rotarsku omladinu od 16 do 19 godina. Odbor se nada da će imati prilike da dočeka decu iz većine evropskih krajeva a tako isto i iz klubova u R.I.B.I.

Za bliža obaveštenja obratiti se na Rotara H. Wanless, 2 Murray Street, Scarborough. Youth Exchange Officier, District No. 4. England.

Sa toplim rotarskim pozdravom u očekivanju da svu braću vidi u Beogradu 14 i 15 maja. **St. K. Pavlović**

Missia dolores
osnovana 1776.
Ovde se čuvaju
uspomene sa prve
godine postanka
San Francisca

VI KONFERENCIJA 77 DISTRIKTA R. I U BEOGRADU

14 I 15 MAJA 1938

ODBORI DISTRIKTNE KONFERENCIJE:

1) ODBOR ZA PROGRAM:

Pretsednik: Stevan K. Pavlović (Beograd)
Članovi: Edo Marković (Beograd)
Dr. Viljem Krejči (Ljubljana)
Dr. Viktor Ružić (Sušak)
Dr. Vladimir Belajčić (Novi Sad)

2) ODBOR ZA OVERAVANJE PUNOMOĆI:

Pretsednik: Armin Goldstein (Vukovar)
Članovi: Beniš Šime (Bačka Topola)
Josif Peicha (Čuprija—Jagodina—Paraćin)
Dr. Milenko Petrović (Sombor)
Dr. Josip Kornel (Stara Kanjiža)
Dr. Gligorije Čolaković (Stari Bečej)
Mladen Veselinović (Velika Kikinda)

3) ODBOR ZA REZOLUCIJE:

Pretsednik: Drago Potočnik (Ljubljana)
Tajnik: Zvonimir Richtmann (Sušak)
Članovi: Stanoje Pelivanović (Beograd)
Moša Djerasi (Bitolj)
Franc Stamol (Maribor)
Dr. Edo Danda (Slavonski Brod)
Dr. Artur Krajanski (Varaždin)

4) ODBOR ZA IZBORE:

Pretsednik: Dr. Stjepan Mlinarić (Zagreb)
Članovi: Artur Burda (Banja Luka)
Vilim Veiss (Pančevo)
Dr. Ljubomir Vasiljević (Petrovgrad)
Vlada Bogdanović (Skoplje)
Ing. Pave Mardešić (Split)
Mr.ph. Ivo Matica (Vinkovci)
Ozren Karamata (Zemun)

5) IZVRŠNI ODBOR:

Pretsednik:	Dr. Andra Nikolić	(Beograd)
Tajnici:	Dragomir Pavlović	"
	Dr. Ilija Pržić	"
Članovi:	Stevan Wagner	"
	Tadija Sondermajer	"
	Stanoje Pelivanović	"
	Lujo Harazim	"
	Ranislav Avramović	"
	Stevan Koen	"
	Dr. Milan Protić	"

6) FINANSISKI ODBOR:

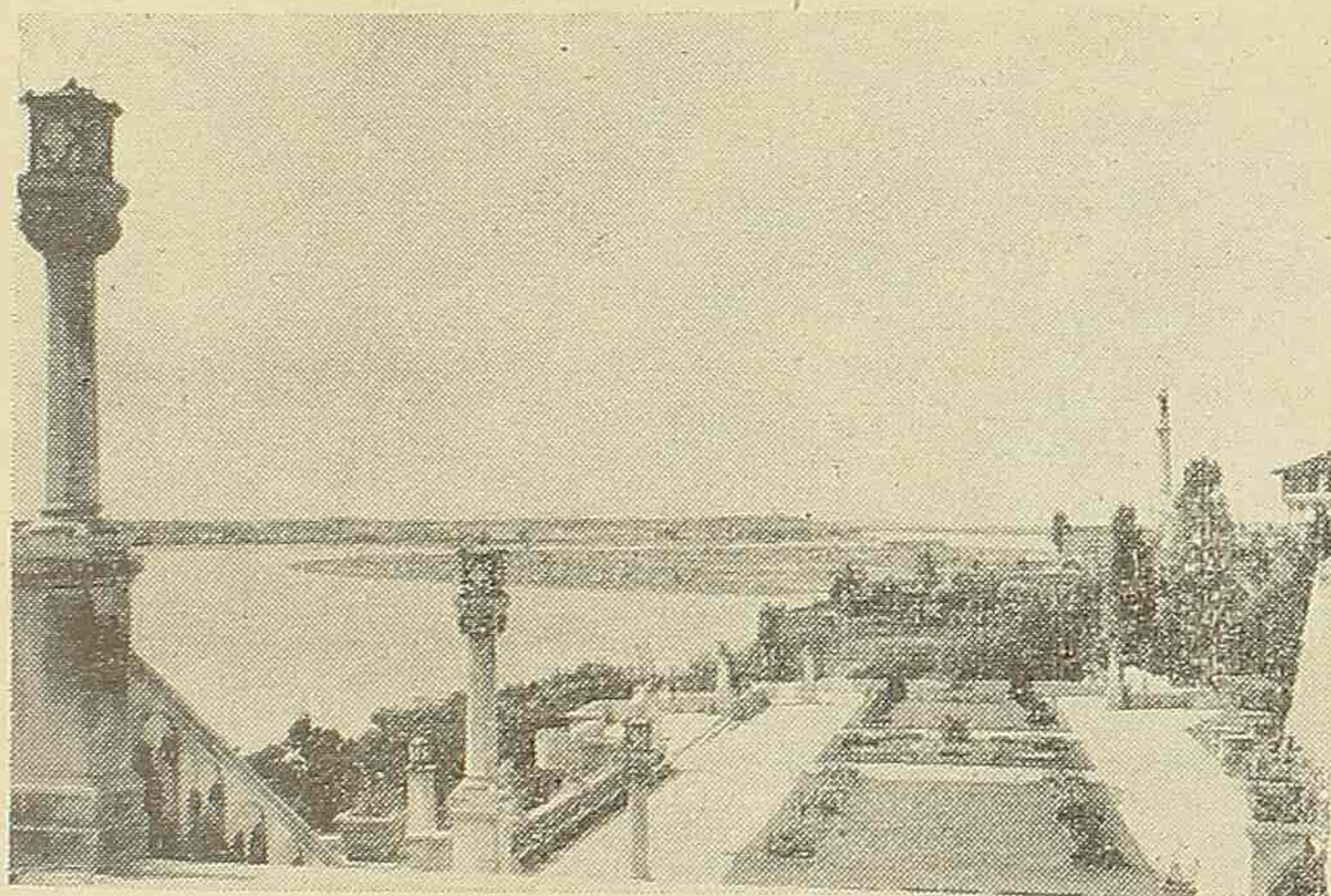
Pretsednik:	Dr. Milan Protić	(Beograd)
Članovi:	Aron Alkalaj	"
	Nikola Stanarević	"
	Voja Petković	"
	Dr. Vjekoslav Majksner	"

7) ODBOR ZA REGISTRACIJU:

Pretsednik:	Stevan Koen	(Beograd)
Članovi:	Sreta Obradović	"
	Dr. Sima Ilić	"

8) ODBOR ZA UKONAČAVANJE:

Pretsednik:	Lujo Harazim	(Beograd)
Tajnik:	Slavko Sirišćević	"
Članovi:	Aca Dinić	"
	Ika Panić	"
	Bora Milutinović	"
	Josip Hrnčir	"
	Gojko Djermanović	"
	Miloš Sretenović	"

Beograd: Kalemegdanska terasa

9) ODBOR ZA ŠTAMPU:

Pretsednik:	Stanoje Pelivanović	(Beograd)
Članovi:	Edo Marković	"
	Milan Stefanović	"
	Dr. Juraj Tomičić	"
	Dr. Milan Glavinić	"

10) ODBOR ZA AIZLETE I ZABAVU:

Pretsednik:	Ranislav Avramović	(Beograd)
Članovi:	Dr. Vlada Petković	"
	Dr. Brana Vojinović	"
	Jovan Viktorović	"

PROGRAM DISTRIKTNE KONFERENCIJE

Subota, 14 maja (prvi dan)

- 8.30 č. Sastanak i dogovor Izvršnog odbora konferencije i predsednika ostalih odbora pod predsedništvom distriktnog guvernera u zgradi Beogradske berze
- 9.00 č. Konferencija delegata klubova u zgradi Beogradske berze
- 9—11 č. Razgledanje Beograda za one koji ne učestvuju na konferenciji delegata klubova
- Prva plenarna sednica distriktne konferencije u zgradi Beogradske berze
- 11.00 č. Guverner otvara konferenciju.
- 11.10 č. Predsednik domaćinskog kluba Dr. Andra Nikolić pozdravlja učesnike konferencije
- 11.20 č. Otpozdravi iz redova učesnika konferencije
- 11.30 č. Izveštaj guvernera o radu distrikta u prošloj rotarskoj godini
- 11.45 č. Edo Marković (Beograd): Odgoj rotara za rotarski rad i život
- 12.00 č. Miodrag Pavlović (Sombor): O našem časopisu
- 12.15 č. Rešavanje o predlozima konferencije delegata klubova.
Izvestilac: jedan od prisutnih delegata
- 12.30 č. Predlaganje kandidata za distriktnog guvernera
- 12.40 č. Saopštenje tajnika Izvršnog odbora Drag. Pavlovića
- 13.00 č. Zajednički ručak u hotelu „Srpski Kralj“
- 15.00 č. Razgledanje Beograda za one koji ne učestvuju u radu pojedinih odbora.

RAD U ODBORIMA (15—18 č.)

(u prostorijama Beogradske Berze)

1) ODBOR ZA SLUŽENJE U KLUBU:

Predsednik: Moša Džerasi (Bitolj)

Tajnik: Inž. Milorad Naumović (Karlovac)

Referenti:

- a) Dr. Ernest Diamant (Subotica): Šta znači dobra frekvencija za svakog pojedinog člana, šta za sam klub, šta za distrikt i šta za R .I.?
- b) Dr. Milan Ulmanski (Sarajevo): Na koji bi način klubovi mogli postići da im članovi postanu bolji Rotari?

2) ODBOR ZA SLUŽENJE U ZVANJU:

Predsednik: Edo Danda (Slavonski Brod)

Tajnik: Dr. Milan Djurić (Vršac)

Referenti:

- a) Inž. Ranislav Avramović (Beograd): Šta mogu da urade Rotari?
- b) Bogoljub Milošević (Niš): Značaj služenja u zvanju.

3) ODBOR ZA SLUŽENJE ZAJEDNICI:

Predsednik: Franc Stamel (Maribor)

Tajnik: Inž. Stevan Marković (Dubrovnik)

Referenti:

- a) Inž. Pave Mardešić (Split) „Izvorni rad“
- b) Aleksij Jelačić (Skoplje): „Rotarstvo i štampa“

4) ODBOR ZA BRIGU O OMLADINI:

Pretsednik: Dr. Artur Krajanski (Varaždin)
Tajnik: Velimir Telebaković (Leskovac)
Referenti:

- a) Jerko Vičić (Šibenik): Letnje logorovanje rotarske dece.
- b) Mirko Balubdžić (Beograd) Srednje škole u Jugoslaviji.

Beograd: Narodna skupština

5) ODBOR ZA MEDJUNARODNO SLUŽENJE:

Pretsednik: Stanoje Pelivanović (Beograd)
Tajnik: Dr. Milorad Popović (Novi Sad)
Referenti:

- a) Dr. Ivo Belin (Beograd): Jugoslavija i teškoće medjunarodne trgovine
- b) Matije Vidoević (Dubrovnik) Turizam kao spona medju narodima.

20.00 č. Svečan banket sa igrankom u Hotelu „Srpski Kralj“. (odelo: gospoda — smoking; dame. — večernje ili narodno. Umo-ljavaju se dame da u što većem broju budu u narodnoj nošnji). —

Nedelja, 15 maja (drugi dan)

Svečana i zaključna plenarna sednica.

10.00 č. Predsednik domaćinskog kluba pozdravlja izaslanika Rotary Internationale i ostale novoprispele goste.

10.10 č. Govor guvernera Stevana K. Pavlovića

- 10.25 č. Govor izaslanika R. I. Agripa Popesku
- 10.35 č. Otpozdravi iz redova učesnika konferencije
- 11.00 č. Josip Ljubić (Ljubljana): Snaga i slabost rotarstva
- 11.15 č. Izveštaj o radu odbora i predlaganje rezolucije.
Izvestilac Drago Potočnik (Ljubljana)
- 11.25 č. Marko Bauer (Zagreb): Skraćivanje radnog vremena: socijalna strana i narodna privreda.
- 11.40 č. Predaja trofeja — Distriktni guverner
- 11.50 č. Izbor mesta naredne distriktnе konferencije.
- 11.55 č. Govor izabranog guvernerskog kandidata.
- 12.10 č. Saopštenja tajnika distriktnе konferencije
- 12.12 č. Zatvaranje konferencije
- 13.00 č. Ručak Beogradske opštine u hotelu „Srpski Kralj“
- 15.00 č. Eventualni izlet ladjom i čaj.

Ponedeljak, 16 maja (treći dan)
Izlet na Avalu i Oplenac.

●

ПРЕТСЕДНИК Р. И. МОРИС ДИПЕРЕЈ И ГОСПОЂА У НИШУ
Богољуб Милошевић, тајник Р. К. Ниш

Овогодишњи претседник Р. И. Морис Дипереј и његова госпођа учинили су поред посете престоничком клубу и посету Ротари Клубу Ниш.

После боравка у Београду, претседник Дипере и госпођа, на путовању за Атину, били су 3 марта т. г., на нишкој железничкој станици срдечно дочекани и поздрављени од стране браће и сестара из Ниша.

У име Ротари Клуба Ниш еминентне ротарске путнике поздравио је брат Вукашин П. Антић, претседник.

У име београдских ротара претседника Дипере-а и госпођу допратио је до Ниша добро нам познати и увек весели брат Драгомир Павловић, тајник Ротари Клуба Београд.

После пријатног и срдечног разговора на станици са овогодишњим премијером целокупног Ротарства и госпођом му, браћа и сестре зажелели су им срећан пут уз „До виђења у Нишу!“

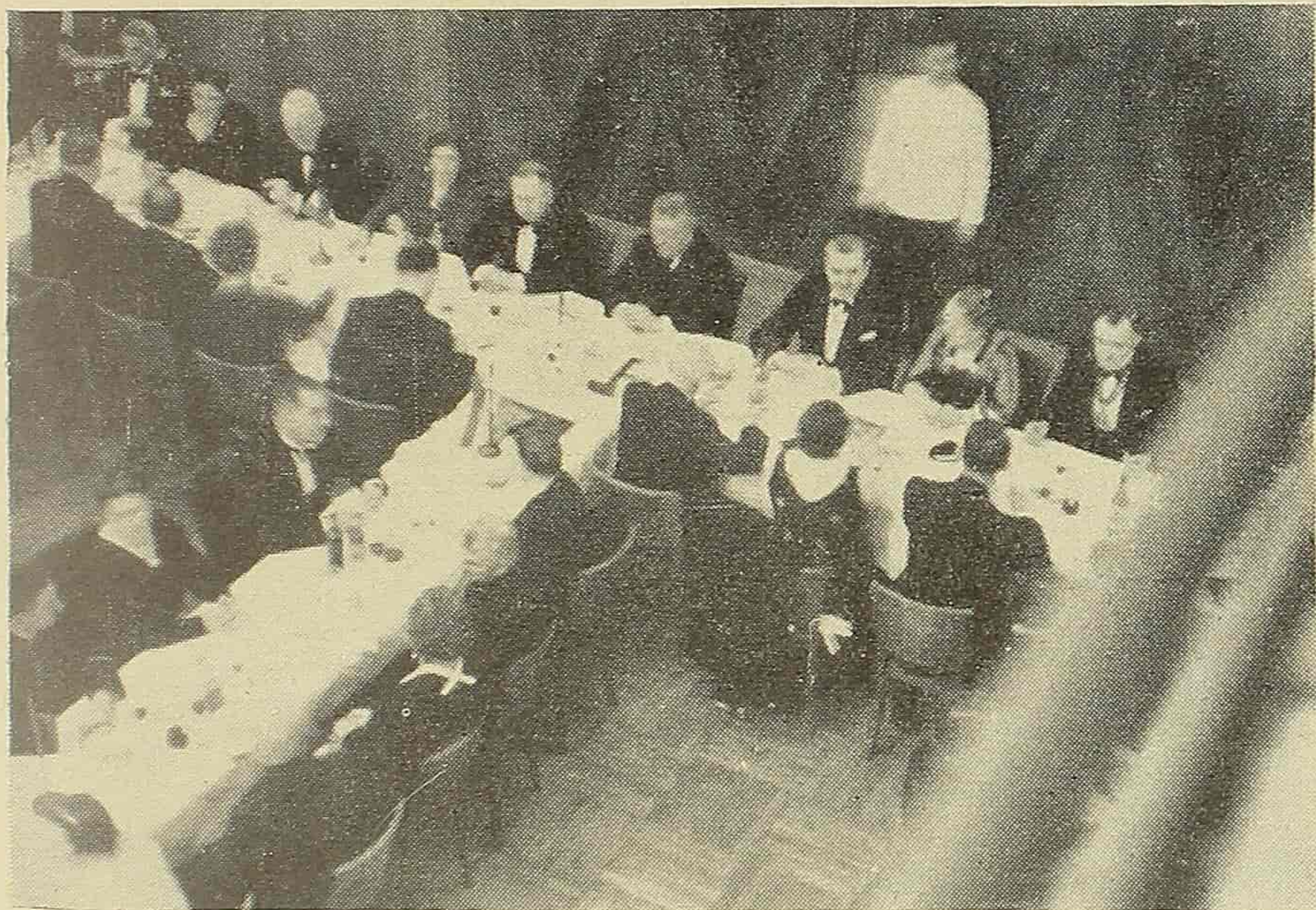
У име нишких ротара претседника Дипереја и госпођу, отпратио је до Скопља брат Богољуб Милошевић, тајник, а после веома срдечног дочека и поздрава у Скопљу, од стране скопских ротара и сестара, наше ротарске путнике отпратио је до грчке границе наш познати агилни брат Милан Чемерикић, паст претседник Р. К. Скопље.

На свом путу од Ниша до грчке границе претседник Дипереј и госпођа живо су се интересовали за овај део наше отаџбине, а нарочито за становништво и њихов начин живота, затим о привреди и географском положају и значају овога краја. Наше царско Скопље, са својим културним напретком с једне стране а са минаретима с друге стране Вардара, учинило је силан утисак на драге

нам путнике, а када су их наше ротарске сестре из Скопља поздравиле у дивној и живописној народној ношњи, они су били више него очарани.

У недељу 6 марта т. г. брат др. Божидар Ристић и г-ђа, као делегати Р. К. Ниш, отпутовали су у сусрет председнику Дипереју и његовој шармантној госпођи, које су поздравили у Врањској Бањи, одакле су им са браћом и сестрама из Скопља и Лесковца били пратиоци до Ниша.

Истога дана допутовао је у Ниш и брат Стеван К. Павловић, гувернер 77 дистрикта Р. И. са братом Драгомиром Павловићем, тајником Р. К. Београд и са браћом и сестрама из Ћуприје—Јагодине—Параћина.

Свечани банкет у Парк-хотелу у Нишу

На челу са бр. Гувернером и бр. Вукашином П. Антићем, председником домаћинског клуба Ниш, сестре и браћа су ротарски и весело дочекали наше драге госте на нишкој станици. Симплон из Атине стигао је тачно у 17 ч. и 22 минута.

У име свију, брат Вукашин П. Антић, председник Р. К. Ниш, пригодним говором на француском језику поздравио је председника Дипереја и госпођу, зажелевши им добродошлицу у Нишу.

Сестре ротарке поздравиле су посебно госпођу Дипереј и предавши јој диван букет ружа зажелеле су јој срдачну добродошлицу.

Наши еминентни ротарски гости отсели су у нашем ротарском дому, у Парк-хотелу, где им је био резервисан апартман.

Ускоро потом председник Дипереј и брат Гувернер учинили су посету г. Предрагу Лукићу, бану Моравске бановине, за данаш-

њи дан заступнику г. д-ра Милана Стојадиновића, претседника Министарског савета и Министра спољних послова, паст директора и паст гувернера 77 дистрикта Р. И.

Истовремено госпођа Дипереј са сестрама-ротаркама била је у шетњи по граду чије су улице тога дана биле веома живе услед покладних обичаја.

Свечани банкет међуградског састанка Ротари Клубова Ниш, Лесковац и Ћуприја—Јагодина—Параћин, на којем су били и претставници братских клубова Београд и Скопље, био је приређен у Парк-хотелу.

Велика сала Парк-хотела била је укусно и ротарски украшена, а домаћа капела свирала је најлепше југословенске народне песме.

Тачно у 20 ч. и 30 м. претседник Дипереј и госпођа ушли су у дворану где су их дочекали и поздравили:

г. Предраг Лукић, бан Моравске бановине, као заступник г. Др-а Милана Стојадиновића, паст директора и паст гувернера 77 дистрикта Р. И.,

бр. Стеван К. Павловић, гувернер 77 дистрикта Р. И.,

бр. Вукашин П. Антић, претседник домаћинског клуба Ниш, као и остали претставници и гости ротари и неротари.

За време вечере претседник Дипереј се интересовао за присутне гошће и госте и био је веома задовољан срдачним и лепим дочеком.

Присутно је било укупно око 120 ротара, сестара и гостију — неротара. Присуствовали су и десетак чланова овдашњег Француског клуба са претседником г. Тасићем, адвокатом. Исто тако били су нам драги гости и претседник Општинског поглаварства са госпођом, командант дивизије и други.

После банкета г-ца Татјана Картељ, наша позната уметница, одржала нам је свој веома успели концерт на гласовиру. На репертоару су били Дакен, Шопен, Лист и Тајчевић.

Концерт се толико свидео претседнику Дипереју, да је отишао код г-це Картељ, претставио јој се и срдачно јој честитао.

У име Ротари Клуба Ниш г-ци Картељ захвалио се бр. В. П. Антић, претседник.

Брат Вукашин П. Антић, претседник домаћинског клуба, упутио је прве своје речи и поздраве Њ. В. Краљу Петру П и Узвишеном Краљевском Дому. Након громког „Живео“ свију присутних музика је интонирала државну химну.

Омах након тога брат Претседник је акламирао Француској са „Вив ла Франс“ од свију присутних, а музика је интонирала Марсељезу.

Претседник Дипереј био је веома пријатно изненађен када је видео да велики број присутних пева Марсељезу.

После неколико минута претседавајући брат В. П. Антић замолио је присутне да чују југословенску ротарску химну, коју је компоновао брат Антун Гласиновић, претседник Ротари Клуба Калама, Ј. Америка.

Југословенска ротарска химна нарочито се свидела председнику Дипереју и на његову молбу предат му је један примерак нота ове химне.

Рол-Кол био је на француском, односно на енглеском језику, а потом на српском, те је председник Дипереј разумео сваку класификацију. У току рол-кол-а скренула му је пажњу класификација „Радништво — Лабор“ бр. Милете Новаковића, члана Р. К. Лесковац тако, да је одмах потом зажелио да се упозна са братом М. Новаковићем и пошто му се претставио, изразио му је своје задовољство и срећу да га може да поздрави у нашем ротарском кругу уз молбу да испоручи његове председничке поздраве својој браћи и друговима у Лесковцу. „Ово је први пут да чујем за класификацију „Радништво“, што ме нарочито радује, рекао је председник Дипереј.

Отворивши званични део данашњег свечаног међуградског састанка, брат Вукашин П. Антић, председник домаћинског клуба, у своме поздравном говору на француском језику поздравио је све присутне, а посебно наше емиментне госте.

Полазак из Парк-хотела у Нишу

Изразивши нашу искрену и братску радост овом свечаном дану и срдачну благодарност на највећој ротарској почести, брат Председник је са пуно осећања, топлине и искрености укратко изнео значај југословенско-француског пријатељства које се исто тако и међу нама ротарима манифестује на данашњи дан, јер је велики број међу нама присутних провео у Француској више и веома лепих година.

Захваливши се још једном на указаној нам пажњи и почести, председавајући брат В. П. Антић замолио је председника Дипереја

и госпођу да у знак наше пажње и сећања приме као ротарске поклоне један пиротски ћилим са извезеним ротарским знаком и натписом и једну народну ношњу из околине Ниша, које им поклањају братски клубови Ниш, Лесковац и Ћуприја—Јагодина—Параћин.

Свој говор завршио је брат В. П. Антић молбом да претседник Дипереј на име нашег клупског поздрава и поклоне Ротари Клубу Париз преда уметнички израђену заставицу Ротари Клуба Ниш.

Потом је свима присутнима зажелело да пријатно проведу ово неколико часова у нашем ротарском кругу у Нишу.

Затим су говорили претставници осталих братских клубова.

Брат Драгомир Павловић, тајник Р. К. Београд, у име свога клуба поздравио је претседника Дипереја и госпођу по други пут у Југославији.

Брат Др. Алексеј Јелачић, тајник Р. К. Скопље, зажелело је свесрдну добродошлицу драгим ротарским гостима у име свога клуба из царског града Скопља. У име свога клуба бр. Др. Јелачић предао је претседнику Дипереју поклон у копији једне од најлепших наших средњевековних фресака — главу мајке божије — рад нашег сликара Јарослава Кратине, уз искрену жељу да нашим ротарским путницима буде као амајлија на њиховом светском путу у служби човечанства.

Брат Др. Велизар Пијаде, претседник Р. К. Лесковац, са исто толико одушевљења и радости у име свога клуба поздравио је бр. Дипереја и госпођу. Евоцирајући успомене са братском Француском, бр. Др. Пијаде у име свога клуба захвалио се најсрдачније на почести коју нам је указао брат Дипереј својом претседничком посетом.

Брат Др. Милан Стефановић, потпретседник Р. К. Ћуприја—Јагодина—Параћин, у име свога клуба поздравио је Премијера целокупног Ротарства и његову госпођу и зажелевши им добродошлицу у стародревни Ниш и манифестовао је француско-југословенско пријатељство које нас ево сједињује и у Ротарству.

Потом је говорио брат Гувернер који се у свом снажном и језгровитом говору придружио спонтаној манифестацији француско-југословенског пријатељства и ротарске сарадње.

Евоцирајући наше заједничке успомене, брат Гувернер је по том говорио о Ротарству и ротарском раду за мир и пријатељство међу народима.

„Говорећи о Француској и француском народу за нас сначи да говоримо о вама, драги г. Претседниче, јер у вама је оличена цела ваша лепа домовина и цео народ француски. Али ви сте као отац породице, као примеран грађанин и ротар од себе изградили идеалног претседника Ротари Итнернационал кога ја са пуно поноса и радости поздрављам и на овом месту“, завршио је брат Гувернер.

Потом је брат Гувернер подигао своју чашу у здравље г-ђе Дипереј претседника Дипереја, у славу Француске и у просперитет Ротарства.

Сви ови говори одржани су на француском језику и сви су били спонтано у духу француско-југословенског пријатељства, те

би се данашња прослава могла назвати и спонтаним међуградским састанком који је посвећен Француској.

После свију говорника одговорио је свима претседник Дипереј. Свој говор започео је и завршио на југословенском језику.

„Жалим што не знам српски — рекао је претседник Дипереј на нашем језику — али желим да вас поздравим на вашем језику. Нарочито желим да поздравим присутне даме које својим чаром доприносе тако сјајном успеху ове вечери!”

Потом је брат Дипереј на француском наставио свој претседнички говор. Споменувши да је некад у младости учио стране језике исто тако као и малочас изговорене српске речи, претседник Дипереј је са пуно духа и хумора испричао једну анегдоту.

Брат Дипереј се затим захвалио брату В. П. Антићу, претседнику Р. К. Ниш, г. Бану, брату Гувернеру и свима осталима на свесрдним поздравима, дочеку и на сјајној вечерашњој приредби, а након тога је прешао на своја излагања о Ротарству.

Говорник нам је најпре говорио о Ротарству у Америци, о његовом постанку и развоју. Изнео нам је своју дефиницију о нашој светској другарској организацији у којој се прикупља све оно што људе сједињује а напушта све оно што их разједињује.

Растумачивши нам 4 ротарска циља и 4 вида ротарског служења, брат Дипереј је подвукао да Ротарство силно напредује, да се дневно оснива најмање по два клуба, да већ сада сунце не залази над Ротарством, а кроз једно две деценије наша организација ће бројати десет до петнаест хиљада клубова. Ротарство себи крчи пут, јер ми сви без изузетка окрећемо ротарски точак ка једној бољој и лепшој будућности човечанства, ка будућности која се ствара хуманошћу, завршио је брат Дипереј.

Заблагодаривши се у име своје и у име своје госпође свима присутнима на овако лепом дочеку и пријему, претседник Дипереј подигао је своју чашу за напредак наше домовине уз усклик на нашем језику „Живела Југославија!”

Претседник Дипереј био је потом бурно поздрављен од свих присутних.

Брат В. П. Антић захвалио се потом свима присутнима и замолио их је да свечаност продуже у весељу и игранци.

Пошто је председавајући брат Антић објаснио да се ми ротари приликом сваке наше приредбе сећамо оних што оскудевају и трпе, позвао је браћу да својим прилозима притекну у помоћ нишкој сиротињи.

Г-ђа Дипереј обукла је народну ношњу коју је добила на поклон и цело вече у њој играла.

Игранку је отворио господин Бан Краљевим колом.

На жељу претседника Дипереја и његове госпође играла су се највише кола, а они нису пропустили ни једно а да га не играју са браћом и сестрама. Нашим гостима су се кола необично свидела и веома су их брзо научили.

За време паузе браћа и сестре упознавали су се са драгим нам ротарским гостима, а исто тако и гости неротари који су са нама сву пажњу поклонили претседнику Ротарства и његовој г-ђи.

У касну ноћ брат Дипереј и г-ђа извинили су се и повукли се на одмор обзиром на сутрашњи програм и на претстојеће путовање у Софију.

Сестре и браћа остали су у најбољем расположењу све до јутарњих возова, када смо испратили госте са стране.

Сутрадан приређен је излет у част брата Дипереја и његове госпође. Излетници су аутомобилима прво посетили „Ћеле-кулу“, тај јединствени споменик српства из доба борби за ослобођење од петвековног ропства.

Ћеле-кула је на претседника Дипереја учинила снажан и неизбрисив утисак. Пред том могилом наших жртава, пред кулом сазидамом од глава наших јунака, пред тим спомеником нечувеног варваризма и угњетавања једне нације и пред тим најбољим доказом о вековној издржљивости и борби српства за слободу, претседник целокупног Ротарства стојао је гологлав и нем, очито тронут и импресиониран оним што је Ћеле-кула причала!

Бр. др. Елексеј Јелачић, професор историје у Скопљу, одржао је једно кратко предавање на француском језику о борби на Чегру, о Синђелићу — чија је биста била у унутрашњости капеле Ћеле куле — и о свему ономе што се односи на овај наш жртвеник слободе. У унутрашњости Ћеле куле реконструисана је малим воштаним фигурама битка на Чегру и осветљена електричном светлом што се све кроз један отвор могло да види веома лепо, а оно што су наши гости видели кроз тај отвор допунило је у целости кратко предавање бр. д-ра Јелачића.

После неколико снимака пред Ћеле-кулом, излетници су, по жељи драгих нам гостију, отишли аутомобилима у нишку Фабрику дувана, чији је директор бр. инж. Танасије Аритонович.

У току вожње бр. Дипереј стално се интересовао о појединостама борбе на Чегру. Бр. Гувернер је при излазу из капеле Ћеле-куле превео на француски натпис на мраморној плочи који превод је накнадним тумачењем допунио. Гостима је показан и споменик на Чегру који се у даљини белио на попришту једне очајне борбе за нашу слободу.

У Фабрици дувана госте је дочекао бр. инж. Танасије Аритонович, под чијим вођством и тумачењем, у чему су нам изашли у сусрет и два инжењера Фабрике дувана, гости су разгледали ову највећу творницу дувана на Балкану.

Разгледавши и социјалне установе Фабрике дувана, које се одликују примерним редом и крајњом пажњом према раденицима и њиховој деци као и према чиновништву фабрике, гости су учинили једну кратку посету гостољубивом дому бр. инж. Аритоновича, где нас је дочекала и по нашем обичају угостила сестра Аритонович. Претседник Дипереј и госпођа били су необично очарани и задовољни нашим обичајем служења гостију, а нарочито им се свидело „слатко“ и првокласни производи наше дуванске индустрије којима нас је послужила гостољубива сестра Аритонович.

Одатле претседник Дипереј и госпођа као и остали излетници одвезли су се право на жељезничку станицу, где су их дочекали

претседник домаћинског клуба бр. В. П. Антић и остала браћа и сестре које су г-ђи Дипереј поклониле красан букет ружа.

Опраштајући се са свима драги нам гости нису налазили речи да се на свему заблагодаре, а браћа и сестре да их што свесрдније и од срца испрате.

Тачно у 11 ч. и 40 м. кренуо је симплон ка бугарској граници, одневши нам из братског окриља и средине два племенита човека који ево већ седам месеци путују по свету храбрећи и бодрећи ротаре у њиховом раду и учвршћујући још више међународно пријатељство као најсигурнији елеменат за очување светског мира.

До бугарске границе еминентне ротарске госте отпратио је бр. Богољуб Милошевић, тајник Р. К. Ниш, и сестра др. Десанка Ристић.

На путу од Ниша до бугарске границе претседник Дипереј још се интересовао о Ћеле-кули и појединостима из тога дела наше историје, а из воза дуго је посматрао херојски Чегар на којем се белио наш историски споменик.

Исто тако бр. Дипереј показао је живо интересовање за Нишку Бању, за њезину лековитост, за Сићевачку Клисур, за Пирот и пиротске ћилиме — од којих је један добио на поклон — као и за места поред којих је симплон пројурio.

Г-ђа Дипереј после ручка са уживањем се засладила „ћетеналвом“ што јој је на изричиту жељу купљено у Нишу. А лепе и једва расцветане руже са симпатијом је чувала као њежан поклон сестара ротарки са којима се малочас опростила.

Претседник Дипереј је о свему правио прибелешке а нарочито је бележио називе „коло“, „слатко“, „Ћеле-кула“, „Чегар“ итд.

У Цариброду бр. Милошевић и сестра др. Д. Ристић опростили су се свесрдно са бр. Дипереј-ом и г-ђом Дипереј и замоливши их да браћи Бугаримо испоруче наше братске и ротарске поздраве, зажелели су им срећан пут и што лепше резултате њихове племените мисије.

U P U T

za rotare i njihove prijatelje, koji nameravaju da učestvuju na Međunarodnoj Konvenciji, koja će se održati u San-Franciscu meseca juna o.g.

Na brodu:

Subota, 28 maja:

lađa Britanic društva Cunard White Star M. V. polazi iz Southampton-a.

New-York i Washington

Nedelja, 5 juna:

dolazak u New-York. Polazak u 12.30 u podne. Dolazak u Washington u 4.25 po podne. Razgledanje okoline. Polazak u 11.40 p. p.

Chicago

Ponedeljak, 6 juna:

dolazak u Chicago u 4.55 po podne. Polazak u 11.35 p. p.

Grand Canyon

Četvrtak, 9 juna:

dolazak u Grand Canyon u 7.45 pre podne. Hotel El Tooar.
Dva dana razgledanje okoline.

Petak, 10 juna:

odlazak iz Grand Canyon-a u 8 po podne.

Los Angeles

Subota, 11 juna:

dolazak u Los Angeles u 12.20 u podne. Hotel Biltmore.

Nedelja 12, ponedjeljak 13 i utorak 14 juna:

razgledanje zanimljivih mesta, vožnja u Hollywod, Beverley Hills, Santa Monica, Pasadena itd.

Sreda, 15 juna:

slobodan dan. Odlazak iz Los-Angeles-a u 8.35 po podne.

Grove of Big Trees

Četvrtak, 16 juna:

dolazak u Fresno u 7.30 pre podne, odlazak u 9 pre podne motornom lađom. Dolazak u Mariposa u 12.30 u podne (za Grove of Big Trees). Odlazak iz Mariposa u 1.45 po podne motornom lađom. Dolazak u Glacier Point u 4 po podne, Hotel Glacier Point.

Yosemite Valley

Petak, 17 juna:

odlazak iz Glacier Point u 8.45 pre podne motornim vozom. Dolazak u Yosemite Valley u 10.10 pre podne. Hotel Ahwahnee. Razgledanje zanimljivosti.

Subota, 18 juna:

razgledanje okoline i zanimljivosti. Odlazak iz Yosemite Valley u 2.05 po podne motornom lađom. Dolazak u Merreed u 5 po podne. Odlazak u 5.18 po podne. Dolazak u San-Francisco u 9.32 po podne.

San-Francisco

Od nedelje 19 do petka 24 juna:

održavanje Konvencije.

Petak, 24 juna:

Odlazak iz San-Francisca u 5 po podne.

Seattle

Subota, 25 juna:

dolazak u Seattle u 5.30 po podne. Odlazak u ponoći lađom

Victoria and Vancouver

Nedelja, 26 juna:

dolazak u Victoria u 8.35 pre podne. Razgledanje zanimljivosti. Odlazak brodom u 1.50 po podne. Dolazak u Vancouver u 6.30 po podne. Odlazak u 7.15 po podne.

The Great Divide

Ponedjeljak, 27 juna:

dolazak u Golden u 12.25 u podne. Odlazak u 1.30 po podne motorom. Dolazak u Lake Louise u 6.30 po podne, Chateau Lake Louise.

Bauff

Utorak, 28 juna:

odlazak iz Lake Louise-a u 2.30 po podne motorom. Dolazak u Bauff u 5.30 po podne. Bauff Springs Hotel.

Sreda, 29 juna:

Razgledanje zanimljivosti.

Četvrtak, 30 juna:

Razgledanje zanimljivosti. Odlazak iz Bauff-a u 6.15 po p.

Igralište golfa „Presidio“ kod San Francisca

Toronto

Nedelja, 3 jula:

Dolazak u Toronto u 6.30 pre podne, odlazak u 10.30 pre podne brodom, Dolazak u Queenston u 1 po podne. Odlazak u 1.15 po podne motornim vozilom. Dolazak na Niagara vodopade u 1.30 po podne. Hotel General Brock. Razgledanje zanimljivosti.

Niagara Falls

Ponedjeljak, 4 jula:

Odlazak iz Niagara Falls u 11.40 pre podne. Dolazak u New-York u 9.10 po podne. Commodore Hotel.

New-York

Utorak, 5 jula:

New-York. — Slobodan dan.

Homeward Bound

Sreda, 6 jula:

Ukrcavanje na brod Queen Mary društva Cunard White Star R.U.S.

Ponedjeljak, 11 jula:

Dolazak u Southampton.

Cena od Southampton-a do San-Francisca i natrag

U cenu putovanja uračunata je klasna kabina (minimalna cena) na brodu M. V. Britannic i R. M. S. Queen Mary; (na bazi od 50 učesnika), prva klasa na vozovima u Sjed. Amer. Državama i u Kanadi, salonska kola danju, spavaća kola (donji krevet) noću; prva klasa na brodovima Seattle-Victoria (uključivo krevet) i Victoria-Vancouver; prvoklasni hoteli usput; hrana usput u vozovima i hotelima; razgledanje zanimljivosti salonskim automobilima; prevoz putnika i njihovog prtljaga između hotela, stanica i brodova; usluge kompetentnih vođa; opšte takse i napojnice za vreme puta u zemlji, ali ne za obroke ili za usluge lične prirode, ili na okeanskim brodovima.

Ukupna cena gornjeg iznosi: od £ 183.1.6 pa naviše.

Zasebno se plaća:

Procenjeni trošak u hotelima i hrana u San Francisco	£ 10. 0. 0d.
Taksa registracije, plativa u San-Franciscu (\$ 5)	£ 1. 0. 0d.
Dodatak za zasebnu sobu u hotelima na putu	£ 2. 2. 0d.
Taksa vize u S.A.D. \$ 2, utvrđena po konzulatu	£ 0. 8. 4d.
Osobna taksa u S.A.D. (koja se vraća ako se zemlja napusti za 60 dana)	£ 1.12. 0d.

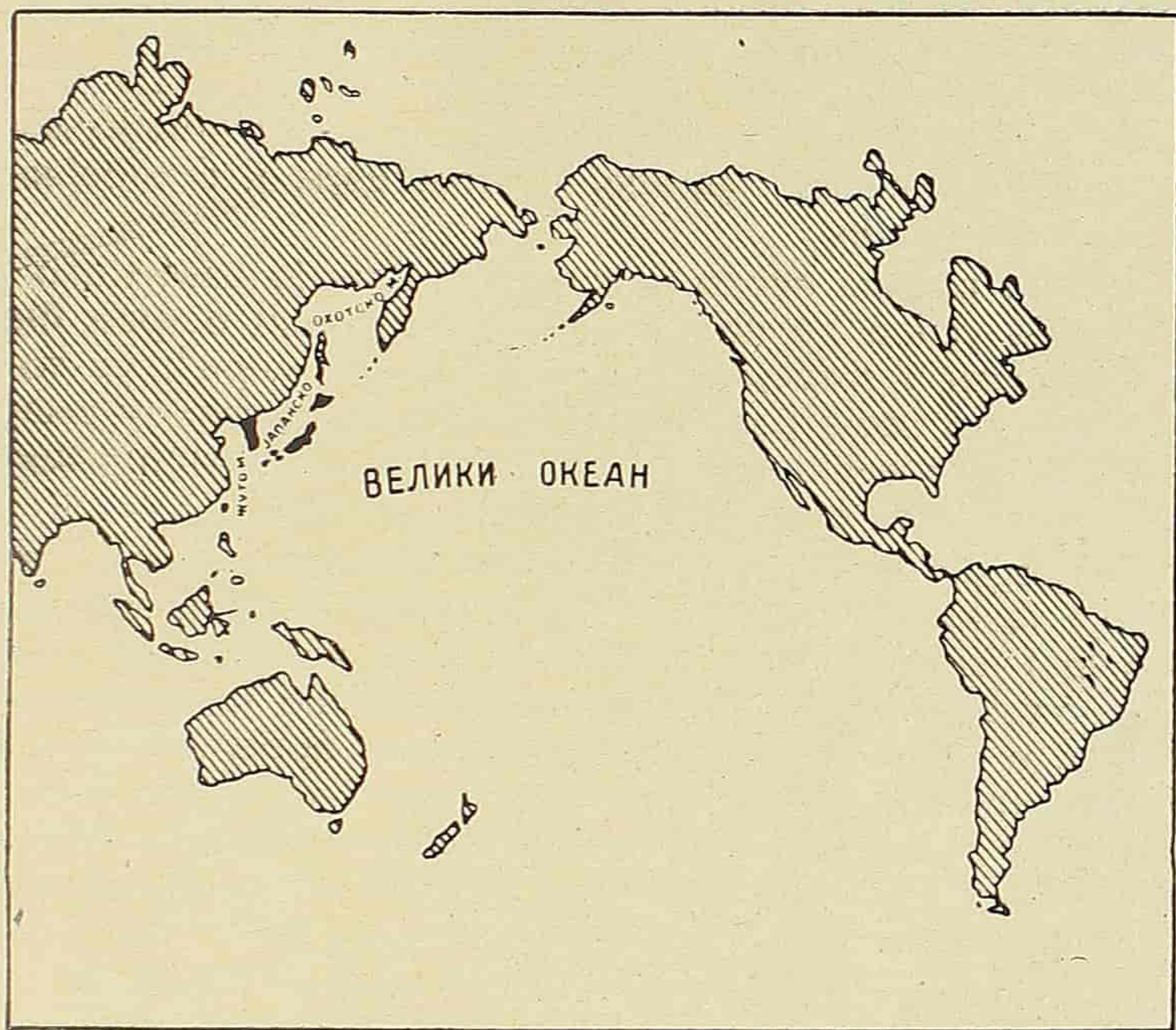
ПРОБЛЕМ ТИХОГ ОКЕАНА

Др. Алексије Јелачић (Р. К. Скопље)

Један од највећих проблема садашњости то је проблем Великог или Тихог Океана. Позорница светске историске драме, која по своме замаху и значају превазилази ваљда све што је до сада преживело човечанство, то је највећа морска површина на земљиној кугли. Велики или Тихи Океан са својих 180 милиона кв. км. обухвата отприлике половину целокупне морске површине на земљи. Од те површине око 165 милиона кв. км. је отворен океански простор по којем су разасута на великом растојању једна од других многобројна острва и поједина мала острвца. Ивична мора заузимају око петнаест милиона кв. км. Острва у отвореном океану, рачунајући овамо поред Нове Зеландије још

и Нову Гвинеју, износе око један милион и четврт кв. километара. Средња дубина Тихог Океана износи 4282 м., док је најкраће растојање од једне обале до друге супротне 8475 км.

Од Европљана први је пресекао Тихи Океан Португалац Магелан год. 1520—21. Из тога доба потиче и само име Океана: он је изгледао морепловцима веома **тих** при упоређењу са бурним Атлантским Океаном. Већ год. 1527 уведен је на Тихом Океану редовни саобраћај лађа. Пре појаве Европљана на заиста **тихом, мирном** океану пловиле су само лаке, мале, брзе лађице Малајаца, т. зв. „**пироге**“. Европски писци упоређују ове морепловце са амфибијама, говоре о тим Малајхима, освајачима тихоокеанских острва, као о „**људима — амфибијама.**“

Утврђење Европљана на Тихом Океану ишло је доста споро. Шпанци су заузели Филипине год. 1571 за време краља Филипа II (одавде потиче и њихово име). Мноштво других острва је прешло у посед појединих европских сила тек у XIX столећу. Још у XVI столећу Европљани су морским путем дошли у Кину и Јапан. Али све до у средину XIX века нису могли да створе јаче везе са овим земљама. Прве тачке ослона Европљана у Јапану су уништене у XVII столећу. Онда је крваво сузбијен и искорењен хришћански јапански покрет. У Јапану је настала велика национална реакција под вођством т. зв. „**шогуна**“, царских намесника који су одузели царевима сваку власт, оставили им само верски, управо, надчовечански и божански значај (за Јапанце су њихови цареви прави потомци божанства, нека врста богова на земљи). — Средином XIX столећа шогунат је, напротив, развио акцију за зближење са Европом и Северном Америком. Устанак против шогуната, вођен

од стране присталица младог цара Мутсухита, избио је под заставом борбе са „белим ђаволима“. Али баш на примеру тог устанка и његових последица може да се види историски закон т. зв. „хетерогоније циљева“. Јер заиста се у историји често дешава да покретачи извесне акције постављају један циљ, а без њихове свесне воље и против њихових жеља и плана ствара се нешто сасвим друго, Чак супротно. Под царем Мутсухитом не само да је оборен и укинут шогунат, као оруђе европофилске политике и обновљена је стварна царска власт, него њен носилац постао реформатор налик на руског цара Петра Великог, или турског претседника Гази-Мустафу Кемал-Пашу... Са падом шогуната почиње нагло европеисање Јапана. Јапан преузима од Европе њену позитивну науку, њену технику, многе обичаје, просветне установе, административну и војну организацију и устав (из Пруске). Али остаје веран неколицини основних начела свога живота: вери предака која се одликује врло јако израженим национализмом и убеђењем у божанску мисију јапанског народа, култом цара и бескрајном одашошћу његовој особи.

Тридесет година после револуције, коју је извео цар Мутсухите, Јапан је успео да победи Кину, да освоји острво Формозу и да се учврсти у Кореји, земљи „Јутарњег мира“; уз то је постигао признање своје равноправности са европским и америчким земљама, што се огледало у укидању т. зв. „капитулација“, т.ј. екстериторијалности странаца у Јапану.

Због Кореје Јапан је дошао у сукоб са Русијом и, ослањајући се на своју техничку надмоћност и на прикривену помоћ Енглеске, победио је Русију на мору (потпуно) и на копну. Половина Манџурије и читава Кореја, пола руског Сахалина и низ економских повластица, а изнад свега огроман пораст престижа и значаја у очима властитим и у очима целог света — такви су били резултати јапанске победе над Русијом (1905). Ускоро затим Јапан је формално анектирао Кореју, а са Русијом је закључио низ пријатељских споразума.

У светском рату Јапан се борио на страни Енглеске и њених савезника и као награду добио немачке поседе у Кини и Тихом Океану. Поред тога места у Савету Друштва Народа и огроман утицај на ток свих светских послова. Међутим интервенција Јапана у Кини (1915) није му донела оне велике користи на које је Јапан рачунао: јапански савезници и Уједињене Америчке Државе су спречили Јапан да потчини Кину. Исто тако Јапан није постигао онај успех, који је очекивао својом интервенцијом у руском грађанском рату на Далеком Истоку. Нису опстале ни новостворене руске државе на Далеком Истоку — неутрална Република Руског Далеког Истока и самостална „Приморска Област“ у којој би стварна власт припала Јапану.

Међутим ови неуспеси, као ни велики земљотрес 1923 год., и најзад тешка унутрашња криза која годинама тиња и траје у Јапану, нису могли да спрече Јапан у његовој неуморној акцији. Владе се у Јапану мењају, али Јапан чврсто поставља и спроводи низ захтева које базира и на геополитици и на демографији.

Јапанске водеће политичке и војне личности упозоравају домаћи и страни свет на апсолутну по њиховом схватању потребу да се Јапану обезбеди залеђе и сигуран териториј за експанзију његова становништва. Залеђе — то су у првом реду ивична мора — Охотско, Јапанско и Жуто, са свима њиховим острвима и обалама. Као териториј за експанзију се у првом реду означава Кина, а онда Филипинска и Зондска Острва, Аустралија, Индокина... Ма да руски поседи на Далеком Истоку и нису згодни за јапанско насељавање, Јапан очигледно жели да се осигура и са те стране да би имао чисту стратeгиску ситуацију приликом решавања основног проблема Тихог Океана, а то је проблем односа Јапана и Уједињених Америчких Држава. Мисао о претстојећој одлучној борби између Јапана и Северне Америке за превласт над светском позорницом Тихог Океана господари целокупном јапанском политиком и идеологијом.

Стварањем потпуно зависне од Јапана државе Манџ-ти-го, онда оцепљењем од Кине низа других покрајина, методски се развија грандиозни јапански план. Рат са Кином, који ево сада већ више месеци бесни на Далеком Истоку, изгледа да није улазио у јапански план. Можда за то Јапан и тврди да он није у ратном стању са Кином, тежећи само за тиме да у Кини створи једну владу која би била вољна да са Јапаном закључи савез ради обезбеђења заједничких интереса и евентуално и ради спровођења с једне стране грандиозне утопије „Азија — Азијатима“ с друге стране ради обезбеђења повољне за Јапан ситуације у случају неизбежног сукоба са другим великим такмацем за превласт над Тихим Океаном — Уједињеним Америчким Државама. Под таквим околностима изгледа да је неизбежан и сукоб између Јапана и Русије без обзира на то како ће се развијати интерне руске прилике.

Судбина целокупног човечанства решаваће се можда већ у доста блиској будућности на величанственим и бескрајним просторима Тихог Океана, на његовим обалама и острвима. Тихи Океан престао је да буде тих: он је напротив пун немира и уместо идиличних малајских пирога по њему крстаре наоружане према свима правилима модерне ратне технике безбројне крстарице, торпиљерке, сумарени, авиони и хидроплани. Тихоокеански проблем претвара се у тихоокеанску трагедију.

О TRIDESET TREĆOЈ GODIŠNJICI ROTARY INTERNATIONAL

dr. Jozo Poduje (R. K. Zagreb)

Lep je običaj da se Rotarski Klubovi svake godine posebno sete rođendana svoje organizacije, a to je dan 23 februara 1905. godine, kada je osnovan prvi Rotari Klub u Čikagu.

Trećina stoljeća nije neznatno razdoblje ni u životu jedne velike organizacije; pogotovo ako ono pada u vreme koje će historija svakako zabilježiti kao epohalno u razvoju ljudskog roda. Kao i sve druge vrednosti, i vreme se pravilno ocenjuje ne samo kvantitativno,

nego i kvalitativno. I godine se ne samo broje, nego i mere. A u prošlim analima čovečanstva ne bi bilo nimalo teško naći i čitava tri stoleća koja bi na strani ljudske, i napose evropske sudbine, ispala laganija od minule tek trećine veka.

Šta je kroz to sudbonosno doba previranja, rušenja i tek zametnutog i mučnog novog organizovanja gotovo svega što se nekad smatralo konačnim u odnosima između ljudi i naroda — činilo i učinilo Rotarstvo? Gde je stiglo i kuda ide? Ova i ovakova pitanja nameću se sama po sebi svakom misaonom članu naše svetske organizacije, kada barem jednom u godini baci pogled na već prevaljeni deo puta. Puka hronologija događaja i statistika čudesnog rasta one šačice drugova, koje je Pavle Harris prvi put sakupio jedne zimske večeri 1905 godine u Čikagu, svima su nam dobro poznati. Ti bi podaci mogli ispuniti ne jednu, nego nekoliko večeri i biti vrlo blještavi, ali bi nam ipak vrlo malo pomogli za pravo razumevanje bitnosti i svrhe naše organizacije. Vanjska, formalna, čisto organizaciona strana Rotarstva je toliko razvijena i izgrađena da se i u našim redovima ne retko čuju kritike, koje smatraju da je bogati i zato prilično skupi okvir očito premašio sadržaj. Neću ovim da kažem da su te, bez svake sumnje dobronamerne kritike i opravdane. Da postignemo sklad između forme i suštine, nije pravi put da rušimo ili krunjimo ono što je svakako dobro, a to je vanjski mehanizam Rotarstva, koji tehnički gotovo savršeno funkcioniše. Potrebno je samo jedno: da se ne damo uspavati zbog čisto materijalnih uspeha, nego da, naprotiv, svim silama uznastojimo da ta impozantna mašinerija ne ostane dobrim delom svojom vlastitom svrhom, nego da zaista posluži jednom višem cilju. A takav može da bude samo jedan opšti, idejni, duhovni cilj. Zato hoću da razmotrim isključivo nutarnju stranu Rotarstva.

Kao svaki organizam, tako i Rotarstvo crpe svoje bitne sastojine iz tla i atmosfere u kojima je nikao. Rotarstvo, kakvo mi poznajemo i nadam se još uvijek priznajemo, moglo je nastati jedino u anglosaksonskoj sredini i to baš u Sjedinjenim Državama Amerike. Sumnjam da je Paul Harris dana 23 februara 1905 godine bar izdaleka predvideo posledice svoga poziva na prvi sastanak nekolicine srodnih duša, za koje je mislio da će u zajednici lakše snositi težinu moralne pustoši kakva je bio tadanji Čikago. On to, uostalom, ni sam ne poriče. U zemlji koja je u svojem začetku bila posvećena trima težnjama, a to je **pravo na život, pravo na slobodu i pravo na traženje lične sreće** — life, liberty and the pursuit of happiness, — Rotarstvo u svom normalnom razvoju nije moglo postati drugo nego što je postalo.

Svi ljudski pokreti, i religiozni i socijalni i čisto politički, obećavaju čovečanstvu konačno uvek isti cilj, koji se jednom reči može nazvati „srećom“ u višem smislu. Usput ću odmah spomenuti da ja Rotarstvo ne smatram pokretom. Taj pojam pretpostavlja bar donekle izvesne nove ideje, a svakako izvesnu borbenost pri ostvarivanju tih ideja, čega u Rotarstvu nikako nema. Ono je ipak široko i međunarodno organizovana ljudska delatnost sa svim određenim smerom, te se stoga i na Rotarstvo smeju, i čak moraju, primeniti načela, kojima se jedino može meriti uspeh ili neuspeh nekog pokreta.

Ako Rotarstvo nije na svet donelo svojih vlastitih originalnih ideja, to nikako ne znači da ono uopšte nema ideja. U tom slučaju

od čitavog Rotarstva ne bi ostale nego večere i veselice, konferencije i kongresi, značke i lanci oko vrata, sasvim prijatni, ali uglavnom beznačajni lični dodir i nešto dobrotvornosti, koja bi sama za sebe, s obzirom na ukupni trošak svih rotara, bila svakako najskuplja na svetu. To bi u jednu reč bila samo privatna dokolica više ili manje imućnih ljudi, za koju bi bilo upravo drsko hteti zainteresovati javnost. Rotarstvo ima i mora imati ideja i samo zato ima pravo da postoji i da bude smatrano opštom ljudskom vrednošću.

Čitav se rotarski program ukratko, ali ipak potpuno, dade sažeti u vrlo malo reči: Čestito drugarstvo, ispravnost u službi ili zvanju, te mir i sporazum među narodima. Ovo su vrlo stare, ali zato ipak sasvim precizne ideje. Po njima, po njihovom savesnom ili samo formalističkom ispunjavanju, ima svaki pravo da sudi Rotarstvo, a pogotovo sami rotari imaju dužnost da sude sebe i svoju vlastitu organizaciju.

Program Rotarstva počiva na nekoliko primarnih načela, koja se ne dadu prikriti ni prigušiti nikakovom sofistikom ni zvučnom retorikom. To je u prvom redu jednako dostojanstvo **svih ljudi i svakog čoveka**, te isto pravo, u granicama prirode i razbora, **svih naroda**. Čovek koji iskreno i delom ne ispoveda ova načela, može biti ugledan, moćan, čak u izvesnom pravcu i koristan, ali ne može nikako biti **rotar**. Ako je to ipak formalno moguće, onda znači da Rotarstvo makar i nesvesno prestaje biti zajednicom ljudi dobre volje koji vlastitu korist traže jedino putem povećanja sreće **svih ljudi na zemlji**.

Čim je Rotarstvo prešlo granice zemlje svoga postanka, proširilo se je neslućenom brzinom i poprimalo međunarodni karakter, koji je došao do izražaja i u samom imenu organizacije. Ne treba biti naročiti poznavalac današnjih prilika u svetu da se konstatuje kako odnosi između pojedinih naroda i grupa naroda nisu valjda nikada, pa ni sud-bonosne 1914 godine, bili kritičniji nego što su sada. Nameće se stoga samo po sebi pitanje: da li nije i Rotarstvo kao međunarodna organizacija također u krizi?

Najveća pogreška koju Rotarstvo može da učini, jeste da izbegava ovako pitanje. Moglo bi se, naime, lako dogoditi da se Rotarstvo i bez pokušaja da traži ispravan odgovor nađe u prilikama kada će svaki odgovor biti suvišan i kad pitanje — neće više biti pitanje.

Mi ipak ne možemo da odgovornim činocima naše svetske organizacije sugerišemo što treba ili ne treba da čine. Osim toga oni su, čini se, potpuno svesni svih teškoća jedne izuzetno zamršene i opasne svetske situacije, koja nije mogla ostati bez uticaja i na Rotarstvo. Mesto odgovora na gornje pitanje ja ću ovde navesti jedan odlomak iz članka glavnog tajnika Rotary International, brata Chesley Perry-a, koji je izašao u februarском broju Rotarian-a pod naslovom „Može li Rotary da nešto učini?“.

Govoreći o našem četvrtom cilju i praktičnoj mogućnosti da Rotarstvo kao celina ili putem svojih službenih organa, utiče na tok međunarodnih odnosa, brat Chesley Perry postavlja ovu sasvim ispravnu konstataciju:

„Konačno, Rotary International, to su pojedini klubovi u njihovim odnosnim mestima. Središnja organizacija postoji jedino zato da povećá broj klubova; da se brine za osnutak jednog Rotarskog Kluba u

svakom mestu sveta; da članstvo svakog kluba bude sastavljeno po rotarskom planu, te da se svaki član upozna tačno i ispravno sa rotarskim ciljevima i načinom njihove primene u svom klubu, poslu, mestu i međunarodnom doticaju."

To je, oduvek za svakog poznavaoца Rotarstva bilo istina, ali se ja bar ne sećam da je ova istina ikada sa najautoritativnije strane bila ovako jasno izrečena.

Za nas je Rotary International zagrebački klub. Mi nećemo i ne smemo zatvoriti oči pred onim što se do nas i oko nas događa, ali polje rotarskog rada je samo ovde pred nama. Krize može za nas biti samo u vlastitom klubu i nigde više. Dok smo mi rešeni da u prvom redu svaki sebe, a onda svakog brata u klubu cenimo i poštujemo po vršenju istinskih rotarskih dužnosti u praktičnom životu, a ne u klupskoj statistici, i prema stvarnom ispovedanju načela bratstva među pojedincima i narodima, za nas će Rotarstvo ostati uvek živo, napredno i opšte korisno. I sigurno nećemo ostati osamljeni. Ne samo u našoj zemlji, nego širom celoga sveta biće i dalje na hiljade ovakih košnica, koje će makar i sa manje vanjskog sjaja i u čednijim brojkama biti povezani duhom ljudskog bratstva. Jer plamen istine, dobrote i vere u viši poziv čoveka kao duhovne jedinice, a ne samo kao slepog atoma jedne mase, može da se u oluji zatalasa i povremeno čak oslabi, ali nikad da se potpuno ugasi. Ako te riješnosti nema, bolje da nas i ne bude, jer ćemo vrlo brzo postati smiješnim i sebi i svojoj okolini.

ИЗВЕШТАЈ О РОТАРИ КЛУБОВИМА У АУСТРИЈИ И ШВАЈЦАРСКОЈ ЗА ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ 1937 ГОД.

Ст. Вагнер (Р. К. Београд)

Живот у овим клубовима а према писаним извештајима Беча, Wiener Neustadt-а, Граца, Салцбурга и Бадена, које сам имао на расположењу, тече у знаку мојих ранијих реферата. Месечног извештаја Аустријанци немају. Недељне лепе извештаје писане на машини дају сви клубови, у првом реду Беч, а потом Грац, једини у штампаном издању. Швајцарци имају свој врло леп месечни извештај Schweizer Rotarier уређен на три језика, а сем тога већина клубова се надмећу у што лепшим недељним извештајима писаним на машини. Живот у клубовима у Аустрији, а нарочито у Швајцарској, жив је, интересантан, поучан и друштвен. Томе много помаже сам њихов положај у Централној Европи као и близина места ротарских клубова; даље, добра саобраћајна средства и природне лепоте. Уз то долазе разне летње и зимске привлачне туристичке приредбе у Швајцарској и Аустрији поред фестивалских чувених претстава и концерата у Салцбургу, Бечу, а сада и у Грацу. Све то чини да су ови клубови стално у покрету и врло живи, а то је, разуме се, и разлог да ови клубови имају стално много гостију па, разуме се, и ротара из целог света. Безброј врло интересантних па и научних тема и предавања чине њихове састанке особито, интересантним и врло привлачним. Листа рас-

права, предавања и тема које се помињу у тим извештајима била би у овом извештају занимљива, али сувише дуга с обзиром на мојих 10 минута који су ми одобрени за овај извештај. Стога је изостављам и прелазим на тему која је за нас ротаре много важнија. Пада на име у очи да се у Аустрији, а нарочито у Швајцарској, на њиховим састанцима расправљају нарочито чисто ротарска питања а у првом реду питања о ротарским циљевима. Тиме нећу да кажем да се ту читају и понављају поглавито четири циља ротарска. Не то, већ се сматра као важније: који став и какво држање један ротар има да заузме прем овим циљевима, шта он о њима мисли и како их примењује у спољњем свету. Мислим да нећу погрешити ако вам неколико тих идеја из њихових предавања изнесем примера ради, разуме се, у кратком изводу. Тако:

1) На питање, да ли је Ротари-Клуб потребан у друштву и зар нема довољно других друштава у којима су наши циљеви већ предвиђени?

Одговор предавача гласи: да ниједно друго друштво нема у нашем клубу конкурента, али с друге стране, ниједно друго друштво не може дати оно што Ротари-Клуб даје. То долази из основног правила, што се ротари клуб састоји из најразличитијих звања састављених у једном клубу. Овај састав даје му нарочити изглед из кога управо извире и одржава се ротарска снага. А даља снага ротарска долази, не толико од сталног повећавања његових чланова у свету, већ од огромног броја клубова подељених на све државе на земљиној кугли. Свесност, да сваки члан има могућност да ступи у везу са једномисленим круговима у другим варошима као и да може своје знање и умење подједнако да мери и обогати на другим местима, — чини највећу привлачну снагу Ротари-Клубова.

У томе правцу понављају се лепе речи претседника Маниера у Пленарној седници:

Да је Ротарством саграђена једна велика машина којом ми сви гредимо, да на најбољем путу задобијемо што веће познанство и поверење за општу срећу и мир. Но не постоји код ротара само воља за мир, већ и воља за усавршавање наше организације у томе смислу да она постане основна међунродна организација за разумевање и стварање добре воље за одржавање светског мира.

Очигледно се из овог извода види велики циљ, задатак и потреба Ротари-Клубова.

Једна друга тема из Швајцарских клубова била је: постоји ли опасност да се један клуб због ограниченог броја својих чланова исцрпе као поучни извор у своме друштву? Одговор у изводу гласи:

Да ова околност не постоји све дотле докле год чланови клуба показују своје интересовање за светска питања; то је уосталом интерес који се морао сродити са позивом сваког ротара. Стога је врло важан фактор да сваки клуб састав свога чланства стално испитује и проширује у колико то локални интереси дозвољавају. Фигуративно се, даље, у овој расправи вели, да су ове

клубске јединице као и мозаици упућени на потпуно одређене боје у свима клубовима и свима земљама. Предавач упоређује Ротарске-Клубове са једним дивним израђеним ћилимом у коме се понављају исти мотиви и слике. И тек сви мотиви, тј. сви чланови клуба са свима клубовима у свету заједно, чине једну уметничку целину Ротарства. Доминанта ове ротарске целине била би стално плаво-златна ротарска боја као оличење појмова: верности и сталности. А то су боје, односно појмови, који нас на крају воде и везују у Заједницу и која ротарске идеале води дефинитивно једном и истом светском гледишту. Само појам „верност” морао би бити постојанији од злата на ротарском знаку. Дакле, лепо и уметнички састављен и стално обнављан клуб неће се према томе никада исцрпсти у својој занимљивости и поучности.

Издвојио сам још једну тему: Шта је то узајамно разумевање?

Одговор гласи: интернационални ротар, вели предавач, ставља себи стално у задатак да усаврши узајамно споразумевање, како **појединаца** према **појединцу**, тако и разних народних слојева између себе и на крају, као највиши циљ, споразум између држава. Као основа за узајамни споразум као и основа свих ротарских деловања, поставља се на прво место **добра воља**. Треба увек ради успеха поћи неком остварењу с **добром вољом** и унапред спремљеним планом ако се жели успех. Предавач признаје да, истина, не можемо бити сви пријатељи међу собом. Јер постоји у нама, у подели снага, један непознати природни закон, који скупља и уједињује час једнаке а час противне силе, које се потом испољавају у пријатељски или непријатељски став. Искуство нам показује да неког човека не можемо да поднесемо иако нас он сусреће са добром вољом; између нас постоји зид који, изгледа, не можемо да склонимо. С друге стране, сусрећемо људе, који нису баш беспрекорни, али их ми лакше подносимо. Говоримо тада о симпатији и антипатији. Морамо да признамо, вели предавач, да се ова наша осећања развијају без контроле, и неправилно, по извесном реду у природним законима. Али, с друге стране, не би смела ова осећања бити једино меродавна у нашим кретањима, па стога у потчињавању ових инстинктивних осећања Ротарство уноси свој посао. Дужност је ротара да се савлађује и да и тако званим несимпатичним људима, ако не са великом љубављу, а оно мирно и човечно приђе и да тако уравнотежи ствари које се никада не би могле стопити у једну хармонију када би у кретању људи, породица, народа и држава стално преовлађивала само суморна осећања.

Та добра воља значи стога, у првој линији, добра воља за добру вољу, тј. мора се добра воља потчињавањем инстинкта извојевати, а притом треба бити способан да се лични интереси у корист главне ствари ставе увек у други ред.

Иако се не могу све природне силе, које постоје у питању узајамног споразумевања међу људима, породицама и народима, потпуно савладати, оне се могу и морају у интересу заједничког

живота и заједничког рада по сваку цену отклонити или бар ублажити.

Овакве и сличне теме и философска питања у чисто ротарском духу често су предмет врло интересантних састанака аустријских и швајцарских клубова, па су стога, као што сам напред, рекао, и састанци врло занимљиви и поучни. Можда би сличне теме о Ротарству и његовим циљевима биле и код нас пожељне.

ОБАВЕШТЕНЈА О ПРИЛИКАМА ПУТОВАЊА ЗА КОНГРЕС У SAN FRANCISKU I О PORUDŽBINAMA HOTELSKIH SOBA

Direktor Kongresa Rotary International otvorio je 1 februara 1938 g. biro Kongresa u Palace Hotelu u San Francisku. Rotarima, koji ne stanuju u Sjedinjenim Državama, Kanadi, Novoj Fundlandiji ili Bermudi, neće se dostavljati formulari za porudžbine hotelskih soba. S toga se mole posetioci Kongresa, koji stanuju izvan ovih krajeva, da svoje porudžbine soba dostave direktno birou Kongresa i da pri tom naznače, da li žele, jednostavne ili duple sobe sa ili bez kupatila. Cene hotela, u kojima će biti smešten najveći deo rotara iz drugih zemalja od Sjedinjenih Država, Kanade, Novog Fundlanda i Bermude, su sledeće:

Palace Hotel soba za 1 osobu	od \$ 3.— do \$ 7.—	dnevno
„ „ soba za 2 osobe	od \$ 5.— do \$ 12.50	dnevno
St. Francis soba za 1 osobu	od \$ 3.50 do \$ 7.—	dnevno
„ „ soba za 2 osobe	od \$ 5.— do \$ 10.—	dnevno
Sir Francis Drake soba za 1 osobu . .	od \$ 3.50 do \$ 6.—	dnevno
„ „ „ soba za 2 osobe . .	od \$ 6.— do \$ 10.—	dnevno
Stewart Hotel soba za 1 osobu	od \$ 2.50 do \$ 3.50	dnevno
„ „ soba za 2 osobe	od \$ 3.50 do \$ 5.—	dnevno

U hotelima Palace, St. Francis i Sir Francis Drake svaka soba ima privatno kupatilo, a u Stewart Hotelu ima samo malo soba bez privatnog kupatila. Ako bi se želele jeftinije sobe, to možemo davati podatke i o manjim hotelima. Cene razumevaju se za sobu samu. Ručavati se može u trpezariji hotela ili u restoranima. Cene istih kreću se prema restoranu.

Pošto će kongresu u San Franciscu prisustvovati verovatno više od 10.000 osoba, možemo savetovati da se sobe poručuju što pre, kako bi se dobile željene sobe. Porudžbine soba imaju se uputiti **samo** na sledeću adresu:

Rotary 1938 Convention Office
Palace Hotel,
San Francisco, California (U.S.A.)

Rotari iz Velike Britanije i Irske izradili su interesantno putovanje za San Francisco. Prospekt ovog putovanja razaslat je već rotarima, koji se interesuju za kongres. Brošura dostavljace se po želji. Rotari, koji sami putuju za New-York, putovaće verovatno i sami od New-Yorka

do San Francisca, ako ne nađu priliku da se priključe kojoj grupi američanskih rotara.

Putnici pojedinci dobiće na američanskim željeznicama naročite letnje povratne karte. Iste važe od ma koje željezničke stanice istočno od Rocky Mountains za San Francisco i pružaju putnicima naročite prednosti puta i pravca. Direktan put od New-Yorka za San-Francisco vodi preko Chicaga i Denvera. Sa ovim kartama pak mogu se upotrebiti i drugi putni pravci, koji vode tako južno kao New-Orleans. Putne karte važe od 15 maja do 31 oktobra. Povratna karta New-York—San-Francisco košta \$ 141,50. kola za spavanje (Pullman), donji krevet, onamo i natrag \$ 43.50.

Specifikacija putnih troškova avionom od New-Yorka za San-Francisco može se dobiti po želji.

Prilažemo listu parobrodarskih veza sa Severnom Amerikom i Kanadom. Ona sadrži odlazak svih leđa od 15 maja 1938 iz luka evropskog kontinenta sa dolaskom u pojedine američanske ili kanadske luke pre 14 juna 1938. Ova lista sastavljena je obzirući se na to da bi rotari, koji žele mogli da upoznaju u međuvremenu svoga dolaska, pre 14 juna 1938 g. do otvaranja Kongresa 19 juna, Severnu Ameriku i Kanadu. Ona sadrži sem toga sve parobrodske veze sa dolaskom u New-York ili Quebec na dan 14 juna, kojima se mogu služiti rotari čije je vreme ograničeno. Sa ovim lađama oni će još blagovremeno stići na otvaranja Kongresa u San Francisco.

O cenama putovanja i pojedinostima rezervisanja mesta na lađama, kao i o povratku iz Severne Amerike ili Kanade daju informacije zastupnici odnosnih parobrodskih linija ili putnički biro.

Podaci o odlasku i dolasku lađa, kao i sva obaveštenja u ovoj listi, podležu eventualnim promenama, koje bi mogle nastati od strane odnosnih kompanija. Sekretarijat Rotary International stoga ne može da preuzima nikakvu odgovornost za tačnost ovih podataka.

BOSNA, HISTORIJSKA ZEMLJA ŽELJEZNE INDUSTRIJE

Dr. pro. ing. **Franjo Haneman** (R. K. Zagreb)

Još i danas malo znamo o rudarstvu u Bosni, a napose malo o željeznom rudarstvu, ma da je ono igralo stoljećima najvažniju ulogu u svjetskoj historiji. Bosna je mnogo toga prošla u toku stoljeća i to je valjda razlog da danas nemamo gotovo nikakvih autentičnih dokumenata o rudarstvu u Bosni.

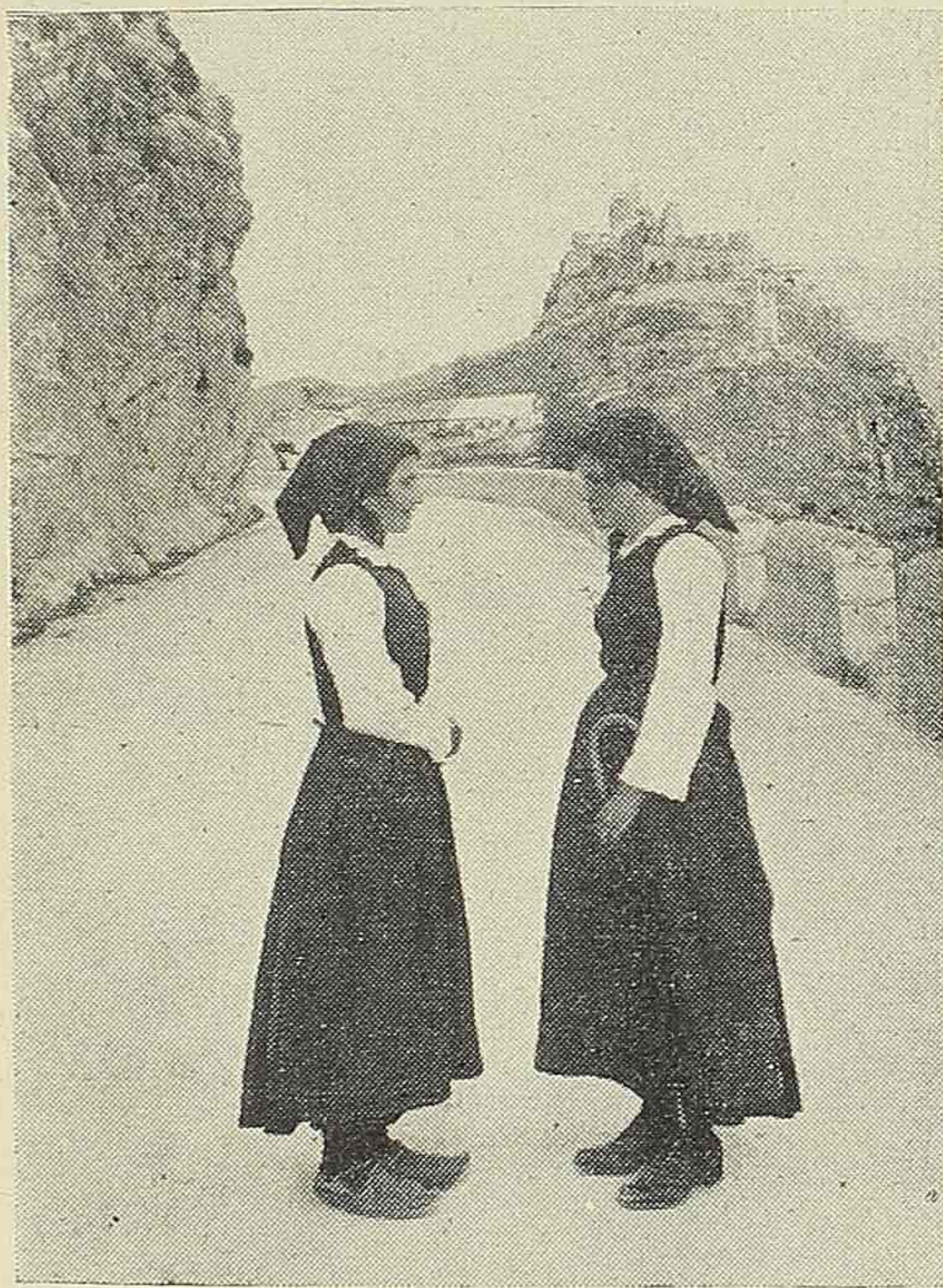
Povijest željeza Bosne je ujedno povijest željeza Jugoslavije. Željezne rude Slovenije i Hrvatske, ne dolaze naročito u obzir radi iscrpljenosti rudače. Jedina još mesta koja sadrže željezne rude leže u Srbiji, na Kopaoniku i Vlasini, gdje se dobivalo željezo za vreme Rimljana, a nije doseglo visinu bosanske željezne industrije.

Bosna zahvaljuje svoj razvoj u željeznoj industriji: bogatim naslagama rude i ogromnim kompleksima šuma koje su Bosnu od vajkada pokrivala. Uslijed toga mogla se je željezna industrija razviti sve od

prehistorijskog doba do danas, a bilo je doba kada je Bosna bila jedini proizvođač željeza za cijeli Balkan i udaljene dijelove otomanskog carstva.

Povijest željeza Bosne vodi čak u najstarije prehistorijsko doba, kako pokazuju iskopine u tumulusima na Glasincu i u sojenicama u Dol. Dolini kod Bos. Gradiške. Ima danas tvrđenja da je željezno doba bilo prije bronzanoga, jer je dobivanje željeza lakše i jednostavnije od dobivanja bakra. Jedino je bronza bila puno više raširena i ona ne rđi i ostaje trajnija od željeza. Tragovi prastarog rudarstva sa ostacima oruđa nađeni su baš u području željeznih rudišta oko rijeke Sane. Tamo se i danas nalaze velike naslage želj. troske izmiješane sa ilovačom, svjedoci davne radinosti prehistorijskog čovjeka. Nu i na vrhovima gora nalaze se ostaci te radinosti u obliku naslaga troske, gotovo po cijeloj

Dalmatinke
ispod grada Klisa
kraj Splita

srednjoj Bosni i sjeverozapadu kod Sanskog Mosta i Starog Majdana. U sanskom području nalaze se ostaci topionica bilo u prehistorijskim jamama bilo u niskim pećima, kao i pojedini alati i druge topioničke sprave. Rudača se topila kako vidimo u dolinama kao i na vrhovima. U jugoistočnoj Bosni razvijala se pak više industrija zlata, srebra i olova isto tako i u centralnom dijelu Bosne oko Kreševa i Fojnice. Kada je u kasnijim vremenima izumljen pogon mijeha na vodu, nastalo je pravo zlatno doba željeznog topioništva. Sve je sa gora i visova sišlo na rijeke i potoke i zato vidimo poseban procvat željezne industrije u šumovitim dolinama oko Ljubije, Sane i Japre, jer uz bogatu rudu našlo se šumsko bogatstvo kao i bogatstvo jake i stalne vode u padovima i brzacima. Priroda je dala svu zgodu da tu nastane željezna industrija, a silna troskovišta su i danas svjedoci stoljetnog marnog rada.

Na Rimljanima je samo bilo da osvojenju Bosnu i njenu željeznu industriju što više i što bolje iskoriste.

Feničani trgovci metalom starog vijeka, znali su od starijih naroda umjetnost metalurgije i širili su je po svojim kolonijama u Sredozemnom Moru. Tako su oni i u Iliriku, Meziji, Daciji i Makedoniji osnivali topionice željeza i trgovali njime po cijelom tadašnjem svijetu. Iza Feničana dolazi Kartaga, koju Iliri snabdevaju željezom za ratovanje protiv Rima. Dokaz tomu je nalaz od 35 kg. kartaškog novca iz vremena Hanibala. Jugurte i Numidija među Unom i Sanom. Ima i egipatskog novca među nalazima te izgleda da su Iliri imali živahnu trgovinu i sa Afrikom u doba kada Rimljani nisu ni znali za Ilire. Za vrijeme Ilira bio je, po rimskim podacima, glavni grad za željeznu industriju i trgovinu *Splau num* u plemenu Mazejaca, na mjestu današnjeg Starog Majdana kod Sanskog Mosta.

U velikoj borbi Ilira protiv Rima igrali su najvažniju ulogu baš plemena sjeverozapadne Bosne Japodi i Mazajci, a Desitijati u srednjoj Bosni, koji su isto bili rudari i topioničari željeza niže Vareša i Kreševa. Uvidivši Rimljani da neće tako lako odoljeti napadima Ilira povedu rat sa Ilirikom, koji je trajao preko 100 godina. U tom ratu su Desitijati bili direktno od Rimljana poklani i istrebljeni u velikoj i krvavoj bitci u *Ardubi* više današnjeg Visokog, i to 8 godina po Hristu.

Time je u krajevima Desutijata ujedno i željezna industrija za dugi niz stoljeća izginula.

U prvo doba nisu Rimljani previše iskorišćavali željezo Bosne, nego više zlatne i srebrne rudnike. Ali kada je nestalo šuma i ruda u samoj Italiji, Rim se ponovno vraća i diže svim sredstvima željeznu industriju u Iliriku. Ta rudišta i talionice željeza Rimljani su branili jakim utvrdama i posadama. Pošto nije bilo dosta ilirskih robova za topionice željeza, jer pravi Rimljanin nije radio takav *s r a m o t a n* posao već robovi i osuđenici „ad metallas“, a pošto je nabava robova bila sve teža, to je Rim okolno pučanstvo prisilio na prisilan rad u talionicama. Nazivalo se to: *Glebae et metallis adscripti* i vremenom dovelo do pomanjkanja radne snage. Tako je Rim zahvatio vremenom svu produkciju metala: zlata, srebra, olova i željeza u svoje ruke; uredio činovnički aparat za dobavu i prodaju rudarskih produkata. Centralna rimska rudarska uprava bila je u Solinu pod upravom *Comesa metallorum per Iliricum*. Pod njegovim nadzorom bile su i fabrike oružja i kovnice novca. Rimljani su u veliko proširili zatečenu ratnu industriju, koja je u Ilirikumu bila autohtono razvijena. Tako su po osvojenju Iliraca osnovane oružane u Sisciji, Sirmiumu, Saloni, Aquicumu. Naročito je bila čuvena fabrika u Sirmiumu, gdje je bila ogromna *Fabrica scurotum, bollistorum et armorum Sirmiensis*. Otuda su naoružavane sve rimske legije i kaštela na istoku Imperije do Dacije i Mezije.

Povoljan položaj sanskog područja omogućio je i izvoz željeza po Imperiji. Tu se izrađivalo u glavnom željezo i čelik za vojsku i oružje i tada su nastala ona velika i danas još vidljiva troskovišta na Sani i Japri, dokaz rimske radinosti i moći. Željezna rudišta u sredini Bosne — oko Kreševa, Fojnice i Vareša — nije Rim dalje eksploatisao, jer su bili predaleki.

Rimljani su gradili iz Solina i Šibenika široke ceste prama Sani i Japri kojima se prevozilo željezo i čelik na Jadran i dalje u Italiju.

Transport se obavljao na konjima, karavanama i teškim kolima. Ostaci tih cesta i rimskih miljokaza vide se i danas kod Petrovca spram Sane. Za teže terete upotrebila se plovnost Japre i Sane, te Una i Sava i Dunav za snabdevanje tvornica oružja željezom i čelikom. U Solin se nosilo samo probrano željezo i čelik. Pošto ovo područje nije bilo daleko od Italije a nije graničilo sa barbarima, Rim nije strahovao za njegovo održanje. Bosansko željezo snabdjevalo je i tvornice oružja u Veroni, tvornicu oklopa clibanarija i loricaria u Mantovi, tvornicu koplja u Concordiji kraj Aquileje, tvornicu mačeva u Lucci i Cremoni. Isto se i uz Kupu vozilo željezo prema Karlovcu i uzvodno Savom do Nauportuma (Vrhnike), a odatle konjima do mora prema današnjoj Rijeci. I poslije zauzeća Noricum a još uvijek je željezo iz Iliricuma glavna dobava, jer Noricum je bio preblizu barbarima. **Tako je željezo sa Sane prevladalo ne samo u Iliricumu, već i u Panoniji a u Italiji bilo je na glasu kao i zlato iz Dalmacije.**

Osim sanskog područja imao je Rim talionice željeza na Koponiku sa tvornicama oružja u Naissusu i Ratariu kraj Vidina.

I toj tako bogato razvijenoj industriji željeza u Iliriku došao je konačno kraj. Rim nije bio u stanju da ih održi. Nije više bilo roblja. Nestalo je starih rudara i velika željezna industrija propadala je. Od nevjestih nasljednika bilo je malo koristi, a nečovječno postupanje sa robovima vezanim za talionice i rudnike otjera ih sve u logor i na stranu Gota da onda zajednički navale na Rim.

Rim je propao već davno prije nego li mu barbari zadadoše smrtonosni udarac. Politički i socijalni prevrat u rimskoj imperiji skrhalo su vrat i rimskoj željeznoj industriji. **Padom Rima našla je i sjajna epoha željezne industrije u Bosni na vjekove svoj kraj.**

Nemoć Rima iskoristiše pogranični sjeverni i istočni barbarski narodi. Gladna, željna pljačke i udobnosti makoše se i istočna plemena Evrope spram južnih poluostrva kontinenta; nadolazi period historije koji nazivamo seobom naroda. Koncem IV stoljeća navališe silnom snagom u Rimsko Carstvo tjerani od Huna. Tako Goti, germansko pleme, opljačkane god. 410 Rim. Nebrojeno blago i umjetnine propadoše pod mačem osvajača. Za Gotima stiže Atila, koji u Bosni i na Savi i Dunavu uništava sve rimske fabrike oružja. Iza smrti Atila 454 god. rasuše se Huni a u Iliricu malo što osta od Rimljana. Bilo je stanje: ni mir, ni rat, ali stanje koje uništilo svu kulturu i radinost Ilirika, današnje Bosne.

Barbari uništiše ostatke željezne industrije oružja u Sirmiumu i Sosciji, ali pored svega u zabitnim dolinicama održavala se makar i primitivna rudarska vještina u području Sane. Srušivši Goti Rim, nestade im uskoro oružja i uvidjevši taj manjak, dadoše se na novo podizanje željezne industrije u Bosni. Kralj Teodorik šalje god. 511 svoga comesa iz Ravene u Dalmaciju (tada još do Drine) sa izričitim naređenjem: da pronađe rudnike Dalmacije, da otvara majdane „gdje se iz zemljine mekote rađa tvrdo željezo, što se u vatri topi i u čelik pretvara”. Dalje veli kralj: „Božjom pomoću odatle dolazi obrana domovine, odatle i napredak rataru, i svakovrsna korist ljudskoj udobnosti. Znaj da željezo zapovijeda samom zlatu i da sili bogataša da trajno služi obožanog siromaha. Stoga Ti dolikuje da ovo željezo marljivo istražiš,

nama na korist a na zator dušmanima". Koliko li poznavanje željeza u tim jednostavnim riječima! Ne interesuje ga zlato, već željezo! Zlato pribavlja jednostavnijim načinom: pljačkom grobova, kojom dobiva najedamput više zlata no iz rudnika. Ovo „službeno pregledavanje grobova“ potkrepljuje riječima: „Mramor neka pokriva grob, ali zlato u nj ne spada“.

Pod mudrom upravom Simeona iz Ravene proradila je kratko vrijeme željezna industrija u Bosni, poglavito u srednjoj Bosni, gdje su ju Rimljani gotovo potpuno bili uništili. Zato i danas nalazimo u srednjoj Bosni gotske spomenike u Brezi, Varešu, Lepenici i kod Kreševa.

U ratu Gota sa bizantinskim carem Justinianom, pozivaju Goti Slaveni u ove zemlje, god. 548, 551 i 553. Goti gube rat i ovi krajevi potpadaju pod Bizant. Slaveni sa Avarima prodiru u naše krajeve i tim krvavim bojevima i perturbacijama nastaje zastoje u izradi željeza. Avarski ban B a j a n obnavlja doduše tvornicu oružja u Sirmiumu, da god. 598 provali kroz Bosnu u Solin, kojega temeljito opljačka. Ova provala Avara uništi posve do tada bogatu provinciju Dalmaciju, a njihova avangarda, Slaveni, zauzmu za sva vremena ove krajeve oko god. 600. Kada su Slaveni god. 614 osvojili Salonu, Solin, otresoše se Avara među Savom i Jadranom potpunoma.

Od tada kroz 200 godina nemamo historijskih podataka uopće iz tih krajeva. Ostaci Romana, koji su se zadržali na obalama i gradovima, na otocima Dalmacije nisu imali veze sa istočnim zaleđem, bar ne znamo o tome ništa, sve je to pokriveno stoljetnim mrakom.

Nakon te periode mraka i mrtvila pojavljuju se prvi znaci tvorbe jugoslavenskih država. Slijede borbe sa Francima i sa Mlječanima. Za to vrijeme morali su se Slaveni upoznati sa ostacima željeznog topioništva, jer su u ovim bojevima bili vjerovatno naoružani oružjem iz vlastitih radionica. Nije isključeno, a ima tome i dokaza, da su došljaci Slaveni bili već djelomčno upoznati sa rudarstvom i topioništvom željeza, pošto etimološki mnoge riječi iz rudarstva među Slavenima imaju isti korijen, kao npr. ruda, zlato, srebro, željezo, mjed, kovač, viganj, grno itd. Te riječi sigurno potječu još iz doba kada su Slaveni živili u zajednici.

Slavensko topioništvo sigurno tada nije bilo na visini kao u doba Rimljana, jer razorenjem rimske željezne industrije izgubila su se i sva iskustva ostalo je samo primitivnost rada u oruđu i oružju. Stoljetne borbe bacile su civilizaciju daleko natrag.

Kulturni podaci o Bosni za doba slavenske invazije kao i kasnije doba bosanske samostalnosti vrlo su rijetki. Vjerovatno je, da se željezo izrađivalo samo za oružje. Iz toga doba nisu nam poznata ni prava ni privilegije pojedinih rudarskih naselja. Što o tome danas znamo crpimo iz analogije rudarskih odnošaja, koja su tada u srpskoj državi vladali. Iz raznih povelja srpskih vladara doznajemo da su pojedinim manastirima darovali k o l a i g o r a, kao i da su produkti tih k o l a zvani nad ili nado, odakle se unijelo u našu željeznu terminologiju riječ n a d o za čelik. U istinu je to samo naziv za grudu, koja se dobiva kod proizvodnje čelika, koja gruda odgovara njemačkoj riječi: Lupe.

Razvitkom sredovječne Bosne nastala je potreba za povećanjem produkcije željeza i čelika, u prvom redu povećavanjem topioničkih

peći. To je i uspjelo uvađanjem vodenog pogona, pomoću vodenog kola, koji su tjerovali mjebove i tako nastaju tzv. bosanski s a m o k o v i, koji izrađuju nado u dolinama oko Fojnice, Kreševa, Krajeve Sutjeske, Starog Majdana i današnjeg Mrkonjićgrada. Upotrebu vodenog kola u Bosni donijeli su Sasi, koji su u prvo vrijeme svoga dolaska u Srbiju i Bosnu bili isključivo rudari srebrne i olovne rude te ispiratori zlata.

Dubrovački anali toga doba spominju razvijenu željeznu industriju i obrt u Bosni, ali njih, gospodare, poput Rimljana ne interesira željezo i čelik već samo prodaja olova i zlata. Ostaci toga velikog razvoja željezne industrije u Bosni vide se i po imenima mjesta u krajevima bogatim na željeznim rudama, kao: Kovači, Kovačići, Kopljevići, Ostružnica, Štifovo itd., koja su mjesta još do početka XX stoljeća proizvodila željeznu robu. Glavni trgovački centar za željeznu robu u Bosni bila je u to doba Fojnica, osobito za doba bosanskog kraljevstva a i kasnije za turskog vjeka bila je Fojnica poznata sa svoje tvornice oružja. I u okolini Fojnice cvala je industrija oružja, jer je u Bosni svatko nosio oružje od davnine. Bolje i finije oružje dobavljala su bosanska vlastela preko Dubrovnika iz Italije i Španije. A prvi top za Bosnu saliven je u Dubrovniku god. 1378, pred kosovsku bitku.

U Bosnu doseljeni Sasi podigli su nivo željezne industrije, jer su bili iskusni rudari uopće. Njihov dolazak u Bosnu pripisivao se pozivima tadanjih vladara, ali to ne stoji, jer oni su bili tatarskom najezdom oko 1424 god., protjerani iz svoje domaje na jug u Bosnu i Srbiju. Ali ni ti došljaci, Sasi, nisu već bili čisti Nijemci, već davno pomiješani sa Slovenima i poslovenjeni. Kao rudari srebrnih i olovnih rudnika našli su na svom putu bogate rudnike srebra, uslijed čega je nastala velika seoba Sasa u Bosnu i Srbiju. Tadanji vladari primili su ih objeručke, nadajući se velikim dobitcima od njihovog rada, pa su im prema tomu davali razne privilegije. Drugih, domaćih rudara, nije bilo pa ih je valjalo privući, jer domaći slavenski elemenat imao je averziju za rudarski zanat. Sasi se pomiješali sa domaćim katoličkim elementom, nacionalno asimilirali, ali tragovi saske rase ostadoše do danas u katoličkim djelovima srednje Bosne, u fizionomiji, načinu života, rada i samosvijesti.

Reč Sas za vrijeme osvajanja Bosne za Turke nije značila ili označivalo nacionalnu, već stalešku pripadnost, označivalo je rudara kao što je bio u Srbiji naziv Latin. Jezik doseljenih Sasa ostavio je dosta tragova u mnogim našim rudarskim nazivima, kao: utman, šlag, smeočar, pormat, orat, ortovi, karan, platica, grundželj, šlijeganj itd. Kod dobivanja ili k a đ e n j a drvenog uglja ostali su njemački nazivi u oblicima: kram, rauna, štop, jer dobivanje drvenog ugljena usko je bilo vezano sa dobivanjem željeza.

Sasi, isprva rudari srebra i olova, prelaze u željeznu industriju i metalurgiju nestankom metalurgije olova i srebra u Bosni. Njihova naselja nose i danas imena kao: Sasi, Sasina, Saski dol, Saski Potok, što nije uvijek morala biti oznaka Sasa, Nijemaca, već oznak staleška tj. rudarska. Sas ili rudar bio je isti pojam! Za vrijeme bosanskih vladara uživali su Sasi velika privilegija i prava. Kao stručni ljudi bili su od važnosti za tadanje društvo i korist za državu. Temelj njihovim privilegijama bila je s l o b o d n a š u m a i g o r a, tj. šume i rude. Uz naselja

podizū se manastiri i crkve, koje još i danas stoje, kao n.pr. u Fojnici i Kreševu.

Nuzgred neka bude primjećeno da su radove saske u bosanskim rudnicima srebra i olova finansirali Dubrovčani, ma da su sam metalurški rad prezirali kao i Rimljani. Prema tome su se najmanje zanimali za željezo, je im se nije isplaćivalo u ono doba.

Pod konac srednjeg vijeka prelazi radinost željezne industrije u Bosni sa oružja na crude za opće kulturne potrebe, što donekle šteti željeznu industriju, jer se stručni radnici počimlju zanimati za zemljoradnju. Nastaje jedan stalež, ni zemljoradnik ni obrtnik, što nepovoljno utiče na kasniji razvoj željezne industrije. Fiskalne prilike postaju teške, osobito nameti gospodara zemlje. Visoke i mnoge carine ometaju trgovinu u unutrašnjosti. Izvoza željeza pod tim prilikama jedva da je bilo. Ucjenjivanje trgovaca kroz vlastelu, a isto tako i obrtnika, oduzimanje dohodaka, skelarina, kaldrmina, pijacovina, sve je to srednji vijek poznavo i iskorišćavao u Bosni kao i u ostalim dijelovima svijeta, koji su urodili kulučenjem u industriji i obrtu. Svi ti momenti utiču kao pripravnici radovi za propast Bosne. Godine 1465 stiže Bosnu sudbina. Nesloga malodušje, osveta, potkupljivanje vlastele učiniše svoje, da su Bosnu za kratko vrijeme osvojile Osmanlije.

Дистриктна конференција у Београду.

Одлагање конференције даје прилике да се реше и пријаве за долазак и она браћа која су то била раније пропустила.

Сви у Београд који вам се унапред радује!

Међународна конвенција у Сан Франциску.

Још је време да се решите за одлазак у Сан Франциско где вас чекају neočekivana rotarska uživanja.

Propušteno se ne da nadoknaditi.

San Francisco računa na vašu posetu.

IZ ROTARSKOG SVETA

ČEHOSLOVAČKA. 66. DISTRIKT R. I.

Rad guvernera i distrikta.

Prošlog meseca posetio je guverner Hyka ove klubove: Košice, Žamberk, Opava, Žiberec, Český Tešín, Moravska Ostrava, Toplice-Šanov, Nový Bydžov, Pelhřimov i Bratislavu, gde je svuda bio usrdno primljen s rotarskim prijateljstvom. — 14. marta posetio je Čehoslovačku Predsednik R. I. Maurice Duperrey sa svojom suprugom. U Pragu je dočekan od predstavnika našeg distrikta sa guvernerom Hykom na čelu. U njegovu čast priredio je istog večera R. K. Praha svečanu sednicu, na kojoj su uzeli učešća 197 rotara zajedno sa sestrama i gostima iz 27 klubova. Drugoga dana 15. marta odleteo je do Zlína gde je prisustvovao svečanom predavanju diplome počasnog članstva R. K. Zlín velikom tvorničaru Bati. — U aprilu ili u maju biće inauguracija 48 klubova u Ugarskom Gradištu. Klub ima već 18 članova, sastaje se redovno svakog ponedeljka a kumče je R. K. Brno. — U Košičkom klubu je guverner Hyka poželeo da se ceo klub spremi za distriktnu konferenciju i izjavio je da su pripreme odlično izvedene. Apeluje na sve Čehoslovačke rotare da se u najvećem broju odazovu kako bi to bilo sjajan uspeh čehoslovačkog Rotarstva. — U našim klubovima se spremaju izborne skupštine, koje će se obaviti tokom meseca aprila.

Rad nekih naših klubova:

Pardubice. Rot. Šmit je prešao u klub Turč. Sv. Martin. Rot. Nemeček (R. K. Praha), univ. prof. održao je sjajno predavanje: Hiljadugodišnja autonomija. Mnogi su članovi učestvovali u R. K. Chrudim na italijanskom večeru.

Pelhřimov. Pri poseti guverner Hyka govorio je o Međunarodnoj službi.

Pisek. Proslavili 500-tu sednicu sa 100% učestvovanjem članova i dama, na kojoj je rot. Štern održao šaljivo predavanje: Šta sam sve video i proživeo u Egiptu. Rotar Susse je održao poučno predavanje: Individualnost ljudske krvi i njezin praktični značaj.

Plzeň. Rot. Štefka-Dania, upravnik Kaznenog zavoda predavao je o kazni, o raspoređivanju zločinaca, o stvaranju modernih kaznionica i o uticaju moralnog vaspitanja u borskom kaznenom zavodu. Posle predavanja posetili smo kaznionicu u Boru. Gost general Klecanda referisao je o prilikama u Italiji.

Poprad-Viške Tatry. Pred. dr. Riba u slavu 33. godišnjice Rotarstva održao je govor sa završetkom: Želim da se Rotarstvo posveti boljem služenju sviju pojedinaca, sviju poziva, svih država a da se stekne opšte ubeđenje da život na zemlji ima samo jedan izvor i jedan početak i zato njihova filozofska izjava mora biti pojedinačna.

Praha. Održano je tradicionalno veče sa gostima. Gosti nerotari su govorili: dr. Kolárek, o čehoslovačkim državnim dugovima, Jurej Palković, o zajedničkom radu naših sunarodnika u Americi i ing. Janiček o razviću bojnog oružja.

Prošjeje. Rotari Toul i Neuman dali su opise o svojim životima.

Prerov. Klub je nekoliko članova iz podmladka mesnog sokolskog društva potpomogao za put i opskrbu o X Svesokolskom sletu. Aktuelno je bilo predavanje predsednika ing. Mrkvičke o obnovi robe i celishodnim investicijama.

Pribram. Izmenjali zastavice s klubom Alexandria (Egipat). Savremeno i poučno predavanje je bilo rot. Portrika o posledicama kinesko-japanskog rata po budućnost evropskih država.

Rakovnik. Takođe izmenjali zastavice sa Alaxandrijom. Stvorili su fond u cilju potpomaganja potrebitih. Svaki član ulaže svake sednice po 1Kč. O proslavi obletnice Rotarstva nazdravljeno je klubovima Chicago i Sydneyu a poslani su im pozdravni telegrami.

Roudnice na Labí. Za što jače drugarstvo uvedeno je da članovi između sebe jedno drugome ti kažu. Prets. Bacher poklonio je 500 Kč. darovnom fondu za uspomenu umrlog rotara Luwla (R. K. Banska Bistrica).

Sušice. Rot. Skala podario je za nameštenike firme „Solo“ 10.000Kč. Proslavljena je 50 godišnjica rot. Lunghawmera.

Tabor. Priredili su veselu karnevalsku sednicu. Rot. Kabeláč doneo je zastavicu jugoslovenskog kluba Osijek. Rot. Blažek predavao je o putu po Indiji i tamošnjim privrednim prilikama.

Trebič. Priredili su prvo veče sa sestrama a povodom godišnjice osnutka Rotarstva. Ovoj proslavi su učestvovali apsolvanti Bafine škole rada iz Zlina,

Usti na Labi. Pregledali su novi hirurški paviljon mestne bolnice i pritom podarili 200 Kč. da se nabave igračke dečjem odeljenju bolnice.

Usti na Orlici. Rot. Jandera posetio je R. K. Bucuresti gde je održao predavanje o Čehoslovačkoj. Rot. Sochor kao predsednik Masarikove vazduhoplovne lige referisao je o delatnosti mesnoga odbora te lige.

Užhorod. Priredili su dva večera sa sestrama, koja su posetili i ugledne ličnosti iz mesta i rot. ing. Sebestein iz Debrecina (Mađarska). Rođak rot. Šandora doputovao je iz Šangaja i opisao je današnje prilike u Kini i o ratu kinesko-japanskom, kao i o uzrocima toga rata.

Visoko Myto. Debata o pokrajinskoj izložbi u tom mestu a u godini 1939. Svi članovi kluba su i članovi izložbenog odbora.

Zlin. Rot. Tolar je držao predavanje o složenom superioritetu kod automobilista, njegovom uticaju na nesrećne slučajeve i o njihovom lečenju. Rot. Suchomel: o opijajućim otrovima i njihovom dejstvu.

Žamberk. Primljena su 2 nova člana. Rot. Suchomel iz Zlina predavao je o Zlinu i o životu mladih ljudi. Vodio se razgovor o organizovanju letovanja za mladež. Pri poseti guvernera Hyka svi članovi su bili prisutni, guverner je s njihovim radom bio izvanredno zadovoljan, pa im je i održao zanimljiv govor o međunarodnim prilikama.

Vaclav Rudl (R. K. Mlada Boleslava)

ROTARSKÉ RADOSTI. — Braća Dr. Branko Petrović i Bela Gold dobili su na zajedničkom lozu Klasne lutrije 1,003.500 dinara. — Novoizabrani predsednik R. K. Beograd, br. dr. Sima Ilić, odlikovan je za ratne zasluge velikim francuskim odličjem: Kavaljerom Počasne legije. — Naša bratska čestitanja.

ROTARSKÉ ŽALOSTI. — Brat Otmar Hen (R. K. Beograd) izgubio je svoju staru majku. — Brat dr. Moris Papo (R. K. Sarajevo) izgubio je svoju dobru majku. — Brat ing. Vasilije Veljković izgubio je svoga oca. — Svoj braći naše bratsko saučešće.

IZ NAŠEG DISTRIKTA

Promene u članstvu:

Novi članovi:

Mesto, ime prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
Split		
1) Rikard Vizin direktor direkcije pomorskog saobraćaja	Pomorski saobraćaj Naval traffic	Direkcija pomorstva Tel. 4-74 Vojvode Stepe obala 1 Tel. 6-34
2) Feliks Sperac grad. inženjer	Građevinarstvo Building construction	Dubrovačka 5 Tel. 1-55 Ulica XI puka 2 Tel. 5-08
Dubrovnik		
3) Dr. Sima Mazić upravnik Jugoslovenskog Shell-društva	Prodaja rafinir. mineralnog ulja Refined Oilproducts retailing	Dubrovnik: Shell
4) Tomislav Tonković zast. direktora Uozora	Osiguranje radnika Workman's insurance	Dubrovnik
5) Ivan Gostetić prestavnik Croatia D. D.	Veleprodaja drva Lumber distributing	Dubrovnik
6) Bruno Radmili sa novom klasifikacijom:	Hotelierstvo Hotels	—
7) Samuel Kaldor sa novom klasifikacijom:	Prodaja automobila Automobile retailing	—
Karlovac		
8) Dr. Stanko Rendulić advokat	Kućevlasništvo Renting-proprietary	Zrinjski Trg 16
9) Josip Vlach industrialac	Industrija textila Textil industry	Kaštel
Beograd		
10) Dr. Ivo Belin vice guverner N. Banke	Trgovinska politika Trading politics	Narodna Banka Tel. 29-503 Knjeg. Perside 54 Tel. 20-734
11) Ing. Mato Šneler pomoćnik Min. saobraćaja	Železnički saobraćaj Railway transportation	Min. Saobraćaja Tel. 27-017 Miloša Velikog 42 Tel. 29-751
12) Dr. Kosta Kondić Načelnik Ministarstva za veterinu	Veterinarstvo Veterinary Medicine	Min. Poljoprivrede Tel. 27-201—135 Kralja Milutina 7 Tel. 24-959
13) Ing. Karlo Pohl Inž. fabrike „Zorka“	Hemijska industrija Chemical industry	Kralja Aleksandra 70 Tel. 30-402 Hartigova 3 I

Mesto, ime prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
Petrovgrad		
14) Dragoljub Nadjvinski trgovac	Manufaktura General Merchandise retail ng	Petrovgrad
15) Evgen Kalay trgovac	Trgovina žitom Grain Distributing	Petrovgrad
16) Miloš Đurđić Predstavnik gradske policije	Drž. upravna služba Public safety	Petrovgrad
Sarajevo		
17) Ing. Dušan Lučina Direktor drž. željeznica	Državne Željeznice Staterailway	Direkcija
18) Ing. Seid Huseđinović Direktor ćilim. tkačnice	Ćilimarstvo Carpet-manufacturing	Ćilimarska škola
19) Ing. Mustafa Slipićević Direktor gradske elektrane	Električna poduzeća Electric light and power Service	Sarajevo
20) Bogdan Todorović Ćlan firme Todorović i Dohany	Trgovina drva Lumber distributing	Sarajevo
21) Branko Babić ćin. „Šipada“	Administracija drvne industrije Lumber Manufacturing	Sarajevo
Split		
22) Rikard Vizina Direktor pomorskog saobraćaja	Pomorski saobraćaj Naval traffic	Split
23) Ing. Feliks Sperac	Gradjevinarstvo Building econstruction	Split

Istupili iz kluba :

Ljubljana :

1) Ing. Anton Rudeš, svojevrijno

Zagreb :

2) Ing. Mato Šneler, zbog premeštaja

3) Dr. Ivo Belin, zbog premeštaja

Banja Luka :

4) Dr. Kosta Kondić, zbog premeštaja

Subotica :

5) Ing. Karlo Pohl, zbog premeštaja

Petrovgrad :

6) Ljubinko Drndarski, zbog prezaoposlenosti

Stari Bećej :

7) Dr. Edvard Draškoci, zbog prezaoposlenosti

Vukovar :

8) Dragutin Đurski, zbog preseljenja

Zemun :

9) Franjo Novak, zbog preseljenja.

Banja Luka. — Predavanja su održala braća: Pravica: Stanje novčanih zavoda u Vrbaskoj banovini 1937, Bocarić: Unapređenje turizma u Vrbaskoj banovini, i o značaju zanatstva nekad i sad, Boberić: O socialnim i ekonomskim prilikama na Daljnjem istoku odmah posle rata, zadržavajući se pri tome naročito na opis engleske kolonije u Hong Kongu. — Na predlog br. Bocarića otkupio je klub za 1000 din. od Banovinskog muzeja knjigu: O Vrbaskoj banovini.

Beograd. — 462 redovni sastanak 2 marta o. g. održan je kao svečana Ladies' Night u čast predsednika Rotary International i Gospođe Duperrey. Na ovom sastanku prisustvovalo je preko 170 gostiju, rotara i nerotara. Predavanja: rotar Dragomir Pavlović: o „Londonskom City-u“, rotar Gojko Đermanović: o „berzama“ sa naročitim pogledom na postanak berze u Beogradu, njenu istoriju i sadašnje stanje. Rotar Edo Marković: o ishrani, neobično interesantno i dokumentovano. Gost Dr. Kašanin, u lepom i poetičkom govoru izneo je šta će značiti za Beograd i za celu zemlju izložba italijanskih portreta. Navodi da izložbu uređuje rotar Barbantini jedan od najboljih svetskih organizatora takve izložbe. Rotar Dr. Kujundžić referisao je o radu klubova u Poljskoj i Rumuniji, a rotar ing. Karlo Pohl održao je predavanje o hemijskoj industriji.

Bitolj. — Guverner brat St. Pavlović učinio je 8. III. svoju zvaničnu posetu klubu srdačno i toplo dočekan od svih članova. — Na sestrinskom večeru od 16. III, kome su prisustvovali i gosti nerotari, brat Dr. M. Djerasi održao je lepo predavanje o seksualnoj odgovornosti. — O načelima kojih se treba pridržavati pri kupovini i prodaji govorio je brat Bl. Davković povlačeći paralelu između pre-ratnih i poratnih načela u trgovini. Na poslednjem sastanku izabrana je uprava za 1938/39 R. G. u sledećem sastavu: Predsednik Dr. M. Djerasi, potpredsednik Dr. Teod. Robe, I. sekretar Vl. Popović, II. sekretar M. Simić, blagajnik Vl. Rizević, Ceremoniar N. Jevtić i članovi: D. Tatarčević i Br. Joksimović.

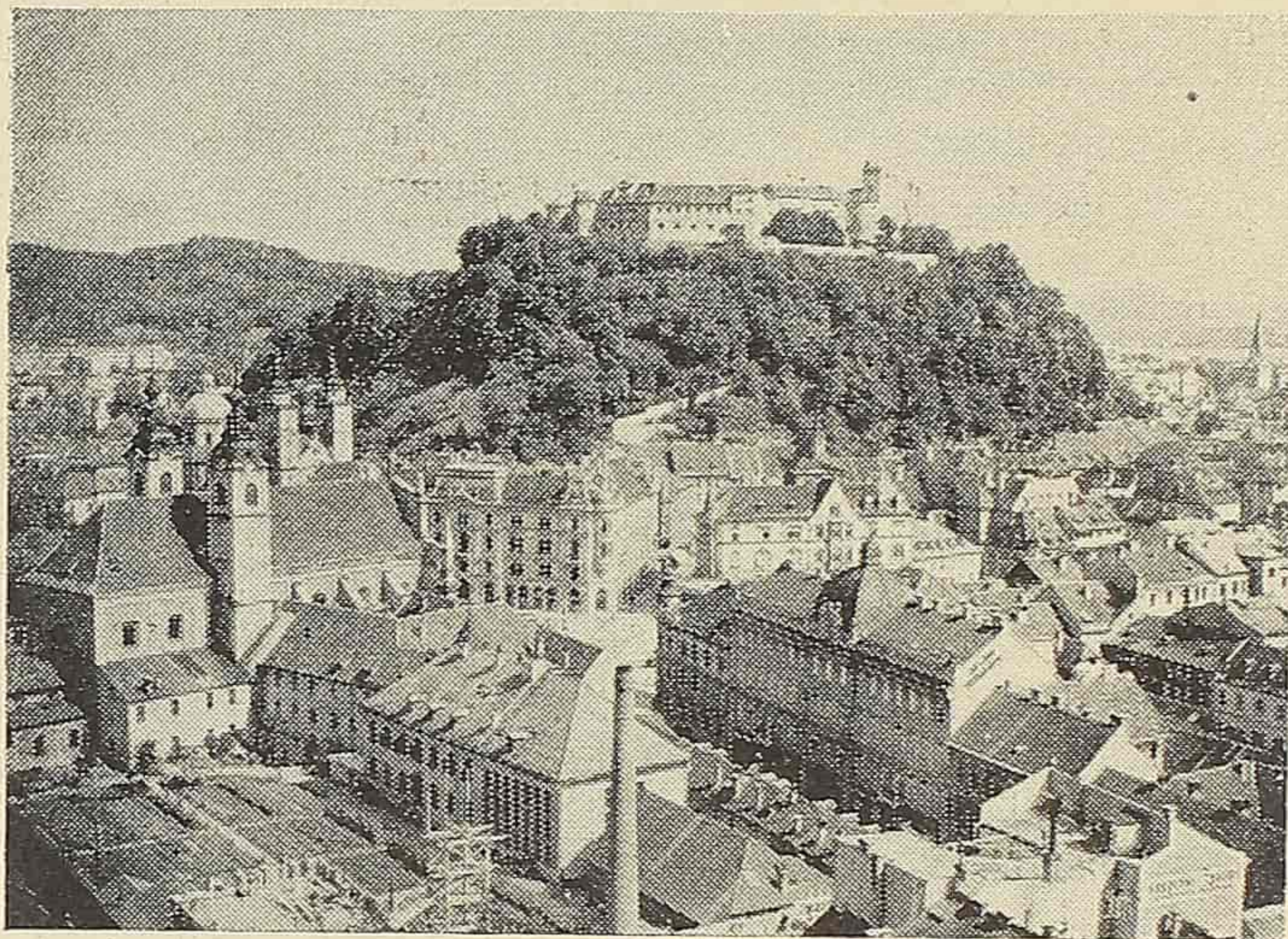
Čuprija — Jagodina — Paraćin. — Vrlo uspelo predavanje održao je brat Svet. Stojšić o Svetozaru Markoviću, kao znamenitom Jagodincu a povodom godišnjice njegove smrti. Naglasio je njegov pionirski rad za ujedinjenje južnih Slovena i njegovu zaslugu kao duhovnog oca stare radikalne stranke, koja je to ujedinjenje uz saradnju celog naroda i ostvarila. — Referati o svečanostima u Beogradu i Nišu prilikom dolaska Predsednika R. I. bili su iscrpni. — Uveliko se priprema proslava 50 redovnog sastanka, koja je određena za 2 april.

Dubrovnik. — Primanjem tri nova člana u ovome mesecu klub je popunio svoje redove, proređene smrću i premeštajem članova, tako da se broj članova popeo na raniju visinu. — Na godišnjoj skupštini održanoj krajem marta izabrana je nova uprava kluba za 1938/39 godinu, na čelu sa predsednikom Dr. Matijom Vidoevićem. — Iz stranih klubova beležimo posetu iz Györa u Mađarskoj, a R. K. Tartu u Estoniji poslao nam je svoju zastavicu, u znak pažnje za prijem koji je kod nas ukazan članu njihovog kluba — rotaru A. Rosenwaldu. Referate su održali: Dr. Mirko Mladinov — Sadašnje zdravstvene prilike u Dubrovniku, Tomislav Tonković — O radu Okružnog ureda u Dubrovniku, Drag. Pogačić — Odnos poslodavaca i radnika građevinske struke prema novom kolektivnom ugovoru, Milivoje Sokolović — Utisci sa puta u Trst.

Karlovac. — Vanredno interesantno predavanje održao je br. Tone Vuković „o svjetskoj trgovini“ predočivši plegledno statističke podatke uvoza i izvoza po državama, te opisavši stvarno naš udio u svjetskoj trgovini. Br. St. Kosem predavanje „O kožarstvu“ kojom prilikom iznio je prilike u ovoj industiji kod nas i

u inozemstvu, a posebno je opisao rad na školovanju podmlatka. Br. J. Cindrić, predavanje „O rotarstvu i omladini“ sa svojim stručnim primjedbama, te je specijalno opisao uticaj odgoja na djecu, dječake i mladiće. —

Ljubljana. — Br. predsednik Krejči se u toplom govoru spomenuo postanka ljubljanskoga kluba pre 7 godina. — Br. Cvetko Božić je predavao o Agrarnoj reformi u Sloveniji. Prvo je opisao zakonske osnove za izvođenje agrarne reforme u Sloveniji, koja je počela 1919 a zaključena zakonom o likvidaciji agr. reforme 1931. Ovo zanimljivo predavanje je dopunio br. Potočnik upoređenjem sa agrarnom reformom iz 1848.

Ljubljana

Maribor. — Meseca marca smo imeli 4 meetinge, ki so bili po svojem programu zelo zanimivi in živahni in tudi precej dobro obiskani, vendar ne več tako odlično kot prejšnje tri mesece, tako da znaša povprečna frekvenca tega meseca le še 80,4%. — Najvažniji dogodek tega meseca pa je bil prihod brata guvernera, ki nas je obiskal v soboto dne 19. marca. Klub temu da se je vršil guvernerjev meeting na Jožefovo, torej na praznik, so prišli bratje v zelo lepem številu na meeting ter s tem pokazali dobro rotarsko disciplino, bratu guvernerju pa spoštovanje in priznanje za njegove žrtve in napore za napredek jugoslovanskega Rotarstva. Na tem sestanku si je brat guverner s svojo rotarsko širokogrudnostjo, s svojo bratsko ljubeznivostjo in izredno finim in simpaličnim nastopom ter s svojo prisrčno besedo za vedno osvojil srca vseh mariborski rotarjev. — Predavanja: Brat Vidmar je predaval o zgodovini in razvoju farmacije od njenih prvih pojavov pri starih narodih pa do današnjega dne. Med drugim smo izvedeli, da je bila na jugoslovanskem ozemlju otvorjena prva lekarna že 1.1420. (t. j. današnja frančiškanska lekarna v Dubrovniku) in da imamo sedaj v Jugoslaviji 1344 lekarn. — Brat Potočnik je bi Inaprošen, da bi nm povedal svoj curriculum vitae; tola iz kratkega življenjepisa, kakor je ob takih prilikah običajen, je napravil brat Potočnik dolgo in zanimivo zgodbo, v kateri nam ni povedal samo, kako je iz skromnega pohorskega pastirčka postal ugleden industrijalec, temveč se je tudi dotaknil zelo zanimivih poglavij iz zgodovine našega Maribora in naše ožje domovine. — Na guvernerjevem meetingu so poročali bratje Brenčič, Jurković in Kovačec o vsebini biltenov tujih klubov, brat predsednik Rapotec pa je referiral o nekaterih zanimivih člankih iz revije „The Rotarian“ in iz biltena „Pariz Ro-

tary". — Končno omenjamo še našo mlečno akcijo, ki je trajala preko zime in je bila zaključena s koncem marca. Preko zime je bilo razdeljenih dnevno do 200 porcij toplega mleka med revne učence obeh osnovnih šol v Studencih pri Mariboru. Akcijo je vodil — kakor že vsa prejšnja leta — naš požrtvovalni brat Marinič, agilni predsednik pododbora za skrb za mladino.

Niš. — Predsednik R. I. br. Maurice Duperrey sa g-đom posefio je naš klub 6 marta t. g., kojom prilikom mu je priređen srdačan doček i međugradski sastanak sa bratskim klubovima Leskovac i Čuprija—Jagodina—Paraćin u okviru Ladies Night-a. Bio je prisutan br. Guverner i g. Predrag Lukić, ban Moravske banovine, D. Pavlović, predstavnik R. K. Beograd, Dr. A. Jelačić, predsednik R. K. Skoplje. Ukupan broj prisutnih bio je 120. Svečanost je priređena u Park-hotelu Sutradan priređen je izlet kojom prilikom je predsednik Duperrey sa g-đom posefio Čele Kulu i Fabriku duvana u Nišu. Fabriku duvana zaželeo je sam da je posefi kao najveću ove vrste na Balkanu. Predsednik Duperrey otpraćen je prilikom svoga prolaska, 2 marta, do Skoplja, kao i prilikom svoga odlaska iz Niša do bugarske granice — 7 marta. Svečanost i izleti potpuno su uspeli. Br. V. P. Antić, predsednik domaćinskog kluba Niš, istakao se ovom prilikom kao požrtvovani rotar koji je i ovom prilikom služio primeru zajedno sa svom ostalom braćom iz R. K. Niš, Leskovac, Čuprija—Jagodina—Paraćin, Skoplje i Beograd. — Svečanost 6. III. bila je istovremeno jedno spontano francusko veče, međugradski sastanak posvećen Francuskoj.

Novi Sad. — Predavanja: br. Krajačević: O izgradnji novosadskog keja i prilaznih puteva za obalu. Br. Balabušić prikazuje: Kodeks časti za evropskog trgovca, koji je izradila Međunarodna liga protiv nelojalne konkurencije. Br. Kaćanski: O ovogodišnjem prolećnom Sajmu u Leipzigu i o impresijama s puta po Nemačkoj. Br. Tabaković iznosi utiske s puta po Boki Kotorskoj, gde je obišao Dom obl. odb. Jadranske straže u Dobroti. — Za novog predsednika Kluba izabran je br. Dr. Milan Sekulić, sa mandatom od 1 jula o. g. — Braća su srdačno čestitala br. predsedniku Petroviću i br. Goldu na dobivenom milionskom zgoditku na poslednjem vučenju Klasne lutrije.

Osijek. — Kao gost Dr. Eduard Beyschlag iz Beča održao je predavanje sa svoga puta po Sahari i Hogar-gorama. On je čuveni putnik i naučenjak, obilazio je i naše planine: Durmitor (1935), granične planine prema Albaniji i planine oko Ohridskog i Prespanskog jezera (1936). Predavanje je bilo praćeno diapozitivima i ostavilo je na sve duboki utisak. — Brat Montina je predavao: O stanju egzaktnih nauka u početku XX stoleka. Predavač najprije navodi što su to egzaktne nauke i njihovu vezu s matematikom. Ne upuštajući se u detalje, izvodi razvitak tih nauka od vremena Galilei-a i Newtona do Einsteina, osvjetljavajući samo one probleme koji su bili za razvoj nauke važni. Najvažniju ulogu od početka imala je teoretska mehanika, osnovana od Newtona, nazvana „klasičnom“ u koju su se ugledale sve ostale nauke i nastojale sve prirodne pojave svesti na mehaničke. Princip kauzaliteta kao osnov svake pozitivne znanosti. Pozitivni i nepobitni rezultati klasične mehanike. Način kako je otkriven planet Neptun. Problemi, koji su se s razvitkom nauke pojavljivali. Newtonovi principi apsolutnosti prostora i vremena. Dokazi i protudokazi. Klasični princip relativiteta. Dokaz apsol. prostora pomoću centrifugalnih sila. Machov prigovor apsolutnosti prostora. Ovisnost prostora i vremena od ostale prirode. Minkovskijev četverodimenzionalni svijet. Najvažniji problem oko kojega se je razvijala egzaktna nauka je problem svjetlosti. Newtonova korpuskularna teorija svjetlosti. — Ondulatorna teorija. Obje teorije čiste su mehanističke teorije. Maxwellova elektromagnetska teorija svjetlosti. Hert-

zovi pokusi i iznašašće električkih talasa. Navod svih poznatih vrsta elektr. talasa i zraka. Uloga etera u teoriji svjetlosti. Lorentzova teorija elektrona zahtijeva nepomičnost etera. Pitanje apsolutnosti prostora iskreslo u drugom obliku. Maxwellov predlog da se iz zakašnjenja nastupanja pomrčina Jupiterovih planeta izračuna apsolutno gibanje sunčanog sistema kroz prostor. U istom cilju izveden je i glasoviti Michelsonov pokus. Negativni ispad tih mjerenja. Fizeanov pokus i kontradikcija obaju eksperimenata, Einsteinovo rješenje tog spora pomoću teorije relativiteta. Suština teorije relativiteta. Specijalna i opća teorija relativiteta. Glavne konzekvence te teorije. Einsteinova kozmologija. Položaj Einsteinove teorije u nauci; praktična primena te teorije. — Predavač se trudio da u što popularnijem stilu prikaže te vrlo interesantne naučne probleme u čemu je potpuno uspeo i priredio braći jedno lepo, poučno i veoma zanimljivo veče.

Pančevo. — Izabrana je nova uprava sa predsednikom Viliom Vajs na čelu. Brat Dr. Svetislav Mihajlović održao je interesantno predavanje „Spajanje Austrije sa Nemačkom“, razmatrajući to sa rotarskog gledišta. Između ostalog naveo je da mi jugoslovenski rotari nemamo šta da zažalimo za Austrijom, koja je u svojoj prošlosti ugnjetavala ekonomski Srbiju i držala u podjarmljenosti naš jugoslovenski element u bivšoj Austrougarskoj. Jedino što možemo da zažalimo otvoreno u ovom klubu da će Rotarstvo sada izgubiti svoje članove u Austriji, ali se nadamo, da će to biti privremeno i da će se i u Rajhu uvideti, da je Rotarstvo po čovečanstvo i mir korisna institucija i da nije suvišna, ni nepoželjna ni u nacionalnim državama, pošto ona nacionalnost i patriotizam ne samo da ne ugrožava, već se to Rotarstvu naročito stavlja u dužnost. Brat Isajlović održao je predavanje „Novi budžet grada Pančeva“ u kome je izneo između ostalog da je učinjeno koliko je god moguće, da se obezbede materijalna sredstva za podizanje grada a naročito u privrednom pogledu. Ovo je predavanje pobudilo veliko interesovanje među članovima posle čega se razvila živa diskusija.

Petrovgrad. — U toku meseca marta Klub je učinio zvaničnu posetu bratskom klubu Beograd tako da su sedmoro braće i pet sestara prisustvovali sastanku prilikom posete predsednika R. I. brata Duperreya. Isto tako naš klub je vratio posetu bratskom klubu Velika Kikinda gde je prisustvovalo 16 braće i 6 sestara iz našega kluba. Ovom posetom zapečaćeno je bratstvo između dva susedna kluba i stvoren plan za što češću saradnju. Svoj našoj braći ostaće prijatno sećanje na veče provedeno u Kikindi. — Brat Dr. Ljubomir Vasiljević je u svome referatu O novo izdatoj uredbi sa zakonskom snagom, o ograničenju prenosa nekretnina, na području apelacionih sudova u Novom-Sadu i Zagrebu, izneo razloge i prilike koje su izazvale potrebu za donošenjem ove uredbe. — Brat Dr. Ljubomir Božić nam je održao predavanje „Berze“ u kome je izneo postanak, razvitak i sadnje stanje u kome se danas nalaze berze. — Brat Radanov-Radičev je iz tri nagrađena Sveto-Savska temata stvorio jedan prikaz, istakavši iz svakoga ona mesta, koja su merodavna za procenu vrednosti samoga dela, i uspeo stvoriti jednu celinu koja nam daje vernu sliku stremljenja današnje srednjoškolske i privredne omladine. — Brat Miloš Stanojević je preveo iz „The Rotariana“ Mart 1938 nekoliko vrlo interesantnih stvari o aktivnosti Američkih klubova za očuvanje večitog mira i podizanja volje za samostalan rad kod omladine i spremanje za život. — Isto tako nam je preveo brat Stanojević članak o Staroj Kini iz pera brata Vila Duranta, u kome se govori o životu i filosofiji Konfučija, pa završava ovim rečima: Konfuči je umro u svojoj 72-goj godini. Svakoga dana je svojoj okolini govorio: Treba da se setimo svoje smrti i da za života učinimo što više dobrih dela, jer samo to je ono što ostaje,

a mi smo bili ništa i odlazimo u ništa. Koliko je Konfuči po tome postupao, najbolje se vidi iz stihova, što ih je on svakog jutra sumorno, više u sebi pevao:

I veliko brdo mora da se ruši
I tvrda greda mora da se krši
I mudar čovek ko biljka se suši.

Sarajevo. — Brat Iso Herman je referisao o posjeti br. prets. R. I. Duperrey-a u Beogradu, na kojem je sastanku on i brat Bilić zastupao naš klub. Brat Vaso Ristić je održao predavanje: Šta bi trebalo uraditi da se teško privredno stanje Sarajeva popravi.. — Primito je 5 novih članova.

Brat Prets. otvara sastanak od 28 marta i pozdravlja br. guvernera kao našeg starog znanca. Zahvaljuje mu na pažnji, koju je uvijek ukazivao našem klubu. U kratkim crtama podnosi izvještaj o smjernicama kojim se drži naš klub u svom radu. U ime kluba predaje bratu guverneru na dar srebrnu kutiju u narodnoj izradi. Uzima riječ brat guverner, koji zahvaljuje na lijepim riječima br. pretsjednika i veli da se uvijek raduje kad mu se pruži prilika da posjeti naš klub, u kome je stekao mnoge prave prijatelje. Na sjednici odbora koju je danas poslije podne održao, potvrdio je svoje mišljenje koje imao o radu našeg kluba, jer je našao sav naš rad u potpunom skladu sa rotarskim ciljevima i svojim vlastitim intencijama. Srdačno zahvaljuje za poklon i diže čašu u zdravlje i napredak sviju nas. Braća su burnim pljeskom popratila završetak govora brata guvernera. Iza toga je brat Berković održao referat o svojim doživljajima u Beču zadnjih dana, gdje je boravio službenim poslom. Brat Dr. Ulmanski je iza toga održao petminutni referat o reperkusijama Anschlusa na našu zemlju.

Skoplje. — U toku meseca marta naš je klub posetio brat guverner 77 distrikta Stevan Pavlović. Dolazak brata Guvernera je učinio prijatan utisak kod sve braće i njegov boravak je primito srdačno i toplo. Pored toga dočekan je na ovdašnjoj železničkoj stanici Pretsednik internacionale brat Duperrey sa gospođom. Na stanici je pozdravljen od strane brata pretsednika Pante Jovanovića, a Gospođi Duperrey je predat divan buket crvenih karanfila. Do Đevđelije, kao i po povratku brata Duperrey-a od Đevđelije pa do Niša pratio ga je u ime našeg kluba brat Čemerkić. Naš klub je u Nišu predstavljao brat Milan Čemerkić, dr. Aleksije Jelačić i Milorad Milenković sa gospođom. Bratu Duperrey-u naš klub je poklonio kopiju freske Sv. Bogorodice a bratu Guverneru kopiju freske Sv. Nikole iz Pećske Patrijaršije iz XIV veka. Na dan 25 marta izvršen je izbor nove uprave kluba u ovom sastavu: pretsednik Milan Ilić, industrijalac, potpretsednik dr. Kosta Čohadžić, lekar, sekretari: dr. Aleksije Jelačić i Vido Latković, profesori, blagajnik Kosta Popović, članovi: Hadži Dragi Patrnogić, trgovac i dr. France Mesesnel, prof. univerziteta i domaćin Dragi Vuličević.

Slavonski Brod. — Dne 22/III. učinio je zvaničnu posetu našem klubu guverner brat Stevan Pavlović. Njegova poseta uvelike je obradovala članove, pa je taj sastanak proveden u najugodnijem raspoloženju, a sama poseta guvernera dala je svima poticaj za daljnji rad. — Iste večeri održao je brat ing. Krnic veoma uspelo predavanje „O voćnim bolestima u brodskom srezu“. — Na sastancima od 14 i 28 III. pročitana su veoma uspela predavanja iz R. K. Zagreb i to „O savremenim i prošlim ekspedicijama na severni pol“ te o „Međunarodnoj lovačkoj izložbi u Berlinu“. Pretsednik brat Bosnić opširno je referisao na sastanku od 7/III. o boravku i sastanku prigodom zvanične posete pretsednika R. I. brata Duperrey-a u Beogradu dne 2/III., kojem je u ime našeg kluba prisustvovao pretsednik brat Bosnić. Sastanak od 28/III. bio je nakon dugog vremena opet posjećen sa 100%!

Sombor. — Rad se sastojao u sledećem: br. Miloš Lepadat održao je referat: O podizanju grada Sombora. Izneo je uzroke postepenog opadanja ovoga — nekada značajnog — grada te predložio razne sugestije koje bi doprinele oživljavanju prometa, br. Pavlović održao je vrlo lepo predavanje O etici rotarskog pokreta, njenom dejstvu na služenju u zvanju i na sva četiri cilja rotarstva, br. Popović odražio je isto vrlo lepo predavanje: O omladini u školi i van nje, naročito je istakao koliko je potrebno školskoj omladini letovanje da se posle rada provedenog najčešće u nehigijenskim školskim učionicama osveži i osposobi za daljnji rad. Prikazao je konačno rad ovd. raznih organizacija, koje za vreme školskog raspusta šalju školsku decu u razne krajeve naše lepe otadžbine na odmor. Br. Ivan Kristoforović referisao je O rotarskom životu u Švajcarskoj, dao je vrlo interesantan prikaz i kratak pregled o održanim predavanjima, sastancima i događajima, br. Dr. Blaževac referisao je: O uredbi o ograničavanju otuđivanja nepokretne imovine, izneo je u glavnim crtama važnije odredbe kao i posledice izazvane ovim zakonom, br. Miloš Lepadat govorio je o privrednoj situaciji stvorenoj anšlusom.

Split. — U toku ovog meseca klub je održao 5 sastanaka sa prosječnom frekvencijom od 91.67%. Broj članova povišio se je na 20 primanjem nove braće: Rikarda Vizina direktora Direkcije pomorskog saobraćaja i Inž. Feliksa Sperac, građevnog inženjera. — Naročito toplo pozdravljen u našem klubu bio je gost-rotar Albert Marangunić član R. K. Parana Argentina jedan od najstarijih naših iseljenika, koji je proboravio u Južnoj Americi 52 godine i svojim radom i korisnim djelima prodičio me svoga kraja i svoje domovine. Već je 10 godina član R. K. Parana tj. od njegovog osnutka. U toku meseca prisustvovao je na 3 naša sastanka, a posjetio je klubove Zagreb i Beograd. Vraća se sredinom aprila u svoju drugu domovinu uz obećanje, da će nas naredne godine opet posjetiti. — Održana su predavanja i referati: Dr. M. Abramić „o nalazima u Budvi“ sa projekcijama; N. Markov „Stanje i razvitak rotarstva u Jugoslaviji“; Dr. T. Šoljan „Ispitivanje inteligencije kod majmuna“ sa projekcijama; Inž. P. Mardešić „Razvoj torpedorazarača“ predavanje sa projekcijama i referat „o svečnostima porinuća razarača „Zagreb“.

Stari Bečej. — Svečano je proslavljena obletnica postanka Rotarstva, pa su tom prilikom pored roditelja Rotarstva Pavla Harrisa pozdravljeni i naši domaći rotarski radnici. — Brat Kaćanski dao je lep izveštaj sa banketa Pretsedniku R. I. u Beogradu. — Br. Martinović drži predavanje o Katastru. — Pretsednik Šuput istavlja na dnevni red temu: Da li je pravilno da jedan brat rotar kritikuje rotara pred nerotarima? Diskusija je bila plodna i ispunila je i iduću klupsku sednicu. — Problem suzbijanja prosjačenja u Bečeju privodi se svome kraju i uskoro će se doneti po tome odluka.

Subotica. — Naš je klub predložio, da se Subotica izabere kao mesto naredne distriktne konference u uverenju, da će ovu dostojno organizovati. — Isto se tako klub mnogo bavio pitanjima privrede našega grada odlučivši, da se pristupi osnutku jednoga slobodnog udruženja sviju privrednika u cilju privrednog, kulturnog i urbanističkog podizanja našega grada, koji po svojem geografskom, te privredno i kulturno-političkim položajem ima sve preduslove za napredak. U tom cilju započele su već predradnje, kojima rukovodi naš pretsednik br. Roth, koji je samo ovo pitanje i potaknuo našavši kod braće puno razumevanje za sve potrebe našega grada. — Brat pretsednik je u jednom poduljem i statističkim podacima popunjenom predavanju prikazao razvitak industrije u Subotici, koja je u pravom smislu reči nastala još posle rata i danas predstavlja jedan važan faktor u našoj zemlji. — Brat Grabovac održao je jedno vrlo zapaženo predavanje pod naslovom „Slučaj Austrije“, osvetlivši sve komponente, koje su dovele do „Anschlusa“, kao i privredno-političke

posledice istoga. — Naš klub predao je ovdašnjem divizioneru svoj prilog od Din. 2.500.— za podizanje sanatorijuma za vojnike, koji su oboljeli od tuberkuloze. — Na god. skupštini je izabrana nova Uprava i Nadzorni odbor. Za predsjednika je izabran br. Dr. Ladislav Kupozenčić, a za potpredsjednika br. Dr. Veljo Momirović, sreski načelnik.

Sušak. — Predavanje održao je brat Dr. Janko Komljenović: „O toplini i znojenju u kirurgiji“. Inače sav rad u klubu tokom mjeseca bio je u znaku priprema za proslavu našeg jubilarnog 400-tog sastanka. Odašli smo pozive bratu guverneru i braći pastguvernerima, te svim domaćim klubovima a i klubovima u inozemstvu s kojima stojimo u užoj vezi. Dne 28 marta braća Gjivović, Rošić i Richtmann posjetili su Rotari Klub Trieste, pa su tom prilikom pozvali tršćanske rotare na naš 400-ti sastanak. Obećano nam je da će nas posjetiti predsjednik Rotari Kluba Trieste Dolazza, past-guverner Piccione te još nekolicina članova. Kako ćemo tom prilikom s njima stupiti u uži kontakt, to se pouzdano nadamo, da će time započeti doba što prijateljskije i drugarske saradnje u duhu međunarodnog prijateljstva. Članovima Rotari Klub Trieste sprema se kod nas najljepši doček i najveće gostoprimstvo. Prilikom posjete predsjednika R. I. Duperrey-a naš je delegat brat Urbanetz zastupao naš klub na svečanom sastanku od 2 marta, što ga je priredio Rotari Klub Beograd. Rad na karitativnom polju nastavlja se u vidu mliječne akcije.

Šibenik. — Jedna od martovskih sednica posvećena je oproštaju past-predsjednika Miloša Šupuka, koji se stalno preseljava u Split. Veče su ukrasile i šibeničke rotarske sestre i celo veče je porvedeno u najlepšem raspoloženju. Br. Šupuk ne napušta Klub jer svojim poslovnim vezama stoji sa Šibenikom u neposrednom dodiru.

Varaždin. — Najvažniji događaj u životu Kluba uslijedio je 25 o. mj., jer nas je toga dana zvanično posjetio Guverner brat St. Pavlović, pod čijim predsjedanjem je održana sjednica Upravnog Odbora Kluba. — Guverner je u društvu varaždinske braće pregledao glasovito varaždinsko groblje i sredovječni Gradski Muzej, o kojem pregledu se je vanredno pohvalno izrazio, jer će mu ostati u nezaboravnoj uspomeni. Razgledao je tvornicu „T i v a r“ i tvornicu svile, gradske znamenitosti i cestu do Zagreba. Bio je pozdravljen naročitim svečanim govorom predsjednika Kluba, a tajnik mu je podneo iscrpan referat o radu Kluba. Guverner je srdačno zahvalio na svemu ukazanom mu gostoprimstvu i susretljivom, drugarskom ophođenju veoma zanimljivim, poučnim i dopadljivim govorom, pohvalivši rad našega Kluba u svakom pogledu. — Održana predavanja tokom mjeseca: Brat Dr. A. Krajanski: „Privredni značaj ljekovitog bilja“, brat Ing. M. Friedländer: „Putovanje u Švicarsku preko Beča, opis velebnih svečanosti karnevala u Baselu, prilike u Parizu, Milanu.“

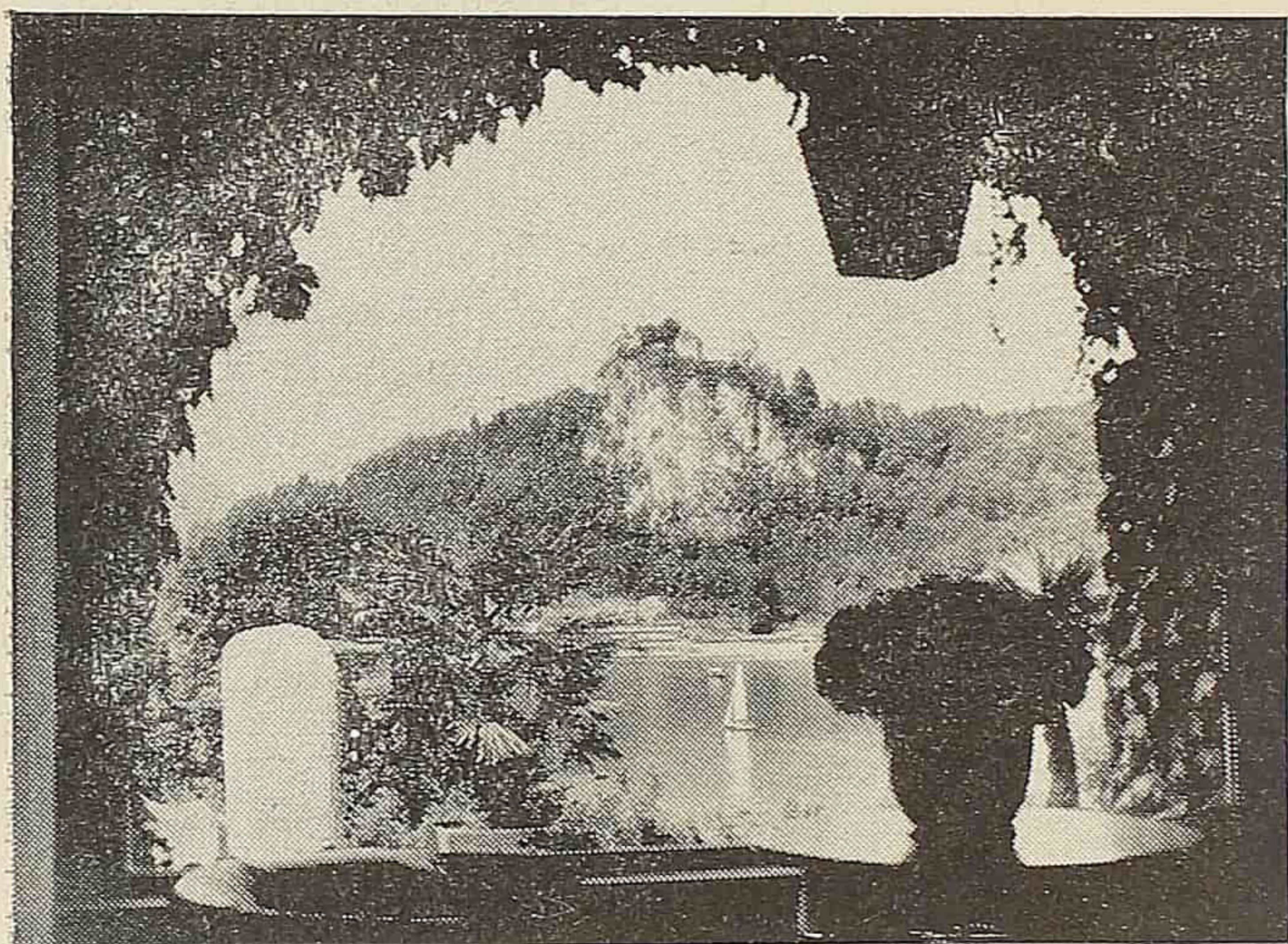
Vinkovci. — Pet sednica u ovom mesecu provedene su u čitanju izveštaja rada po drugim klubovima, u usmenim izveštajima pojedine braće, koja su posećivala druge domaće i strane klubove. Br. dr. Matija Divić je referisao o lepom dočeku Predsjednika R. I. u Beogradu. — Pitanja, koja je poslao svima klubovima Evropski rot-sekretariat, uzeta su pretres i raspravu. — Jedna sednica je bila posvećena čistom drugarstvu.

Vršac. — Br. dr. Vladislavljević dao je referat sa svečanosti dočeka Predsjednika R. I. u Beogradu. — Br. Berg drži predavanje: O važnosti vune u tekstilnoj industriji. — Br. dr. Hipš održao je jedno šaljivo predavanje: O svom prvom putovanju iz svog rodnog mesta u Vršac. — Primljena su 2 nova člana. — Sprema se svečanost o 150 klupskoj sednici.

Vukovar. — Br. Wachsler je podneo referat sa svečanosti u Beogradu. — Dodeljuje se mesečna novčana pomoć jednom siromašnom a dobrom đaku. — Za

uspomenu rano preminule sestre a žene br. Poppa, podareno je 300 din. za prehranu sirotinje. — Mladi domaći slikar Nakić priredio je na jednoj sednici malu ali ukusnu izložbu svojih slika sa Jadrana i lično ih je braći objašnjavao. — Rastanak sa br. Đurskim bio je na jednoj sednici izveden u žalosnom raspoloženju sve prisutne braće. — Brat dr. Dragutin Türk pročitao je svoje istorisko predavanje: Povijest Vukovara i njegove potrebe.

Zagreb. — Što se tiče klupskog rada moramo u prvom redu da se osvrnemo na rad na polju nutarnje ekstenzije, koji je u ovom mjesecu polučio uspjeh povećavši broj članova za dva nova člana. Svečano primanje dra. Dinka Ružića, klasifikacija: državno odvjetništvo, obavljeno je, a primanje rotara Đure Predovića izvršiti će se nakon njegovog ozdravljenja. — Na sastanku od 7 marta o. g. održao je vrlo lijepo i poučno predavanje rotar dr. Milovan Zoričić o međunarodnoj lovačkoj izložbi u Berlinu, u kojem je naročito istakao veliku korist, koju može imati država od racionalnog lovačkog gospodarstva. — Rotar ing. Radovan Alaupović iznio je u

Bled

opširnom referatu utiske sa svečanog sastanka, koji je priredio Rotari klub u Beograd u počast pretsjednika R. I. Maurice Duperreu-a. — Na jednom sastanku prikazao je rotar ing. Radovan Alaupović u formi predavanja našu industriju suhe destilacije drveta. — Rotar Stjepan Musulin dao je izvještaj o radu i historijatu československog rotarstva. — Vrlo ugodno iznenađenje za članove bio je posjet rotara Stevana K. Pavlovića, guvernera 77. distrikta. — Na sastanku od 28 marta o. g. posjetio nas je rotar Albert Marangunić član Rotari kluba Parana, Argentina, jedan od pionira, koji je prije 52 godine otišao u novi svijet. Predao nam je zastavu svog kluba.

Zemun. — Brat Teodor Mahin je održao u 2 maha dva predavanja: O poslednjim događajima u Rusiji a drugi put o Istoriatu pitanja o Litvi. — Brat Karamata dao je referat o svečanosti u Beogradu. — Brat Pavešić je podneo referat: Privredna strana engleskog naoružanja. — Na jednoj sednici se br. Franjo Novak oprostio sa braćom u Zemunu. On se preseljava u Sloveniju gde mu je danas glavno polje rada. — Klub je dodelio 200 c. priloga Aero-klubu pri osvećenju tjevu novih jedrilica.

GDE SE SASTAJU I GDE OTSIEDAJU ROTARI?

BAČKA TOPOLA
KAFANA BAKAJI

(utorak, 20 h)

MORAVA - ĆUPRIJA
KANTINA ŠEĆERANE

(petak, 20 h)

BANJA LUKA
HOTEL PALACE

(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda,
centralno grejanje, kafana

NIŠ
HOTEL „PARK“

(sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda,
najmoderniji komfor, garaža,
centralno grejanje itd.

BEOGRAD
HOTEL SRPSKI KRALJ

(poned. 20 h) topla tekuća voda, centr. gre-
janje, vodeći hotel u Beogradu

NOVI SAD
TRGOVAČKI DOM

(petak, 20 h)

BITOLJ
HOTEL JEVTIĆ

(sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju,
tekuća voda u sobama, garaža

OSIJEK
GRAND HOTEL

(četvrtak, 20 h)

DUBROVNIK
GRAND HOTEL IMPERIAL

(četvrtak, 20 h) vodeći hotel u Dubrovniku

PANČEVO
PIVARA WEIFERT

(sreda, 20 h)

ОСНОВАНА 1910*ГОДИНЕ

Француско-Српска Банка А. Д.

Седиште
ЛОНДОН

Централна Дирекција
БЕОГРАД

Седиште
П А Р И З

филијалд:

Скопље, Битољ, Ниш, Косовска Митровица

СКЛАДИШТЕ У БЕОГРАДУ И СКОПЉУ

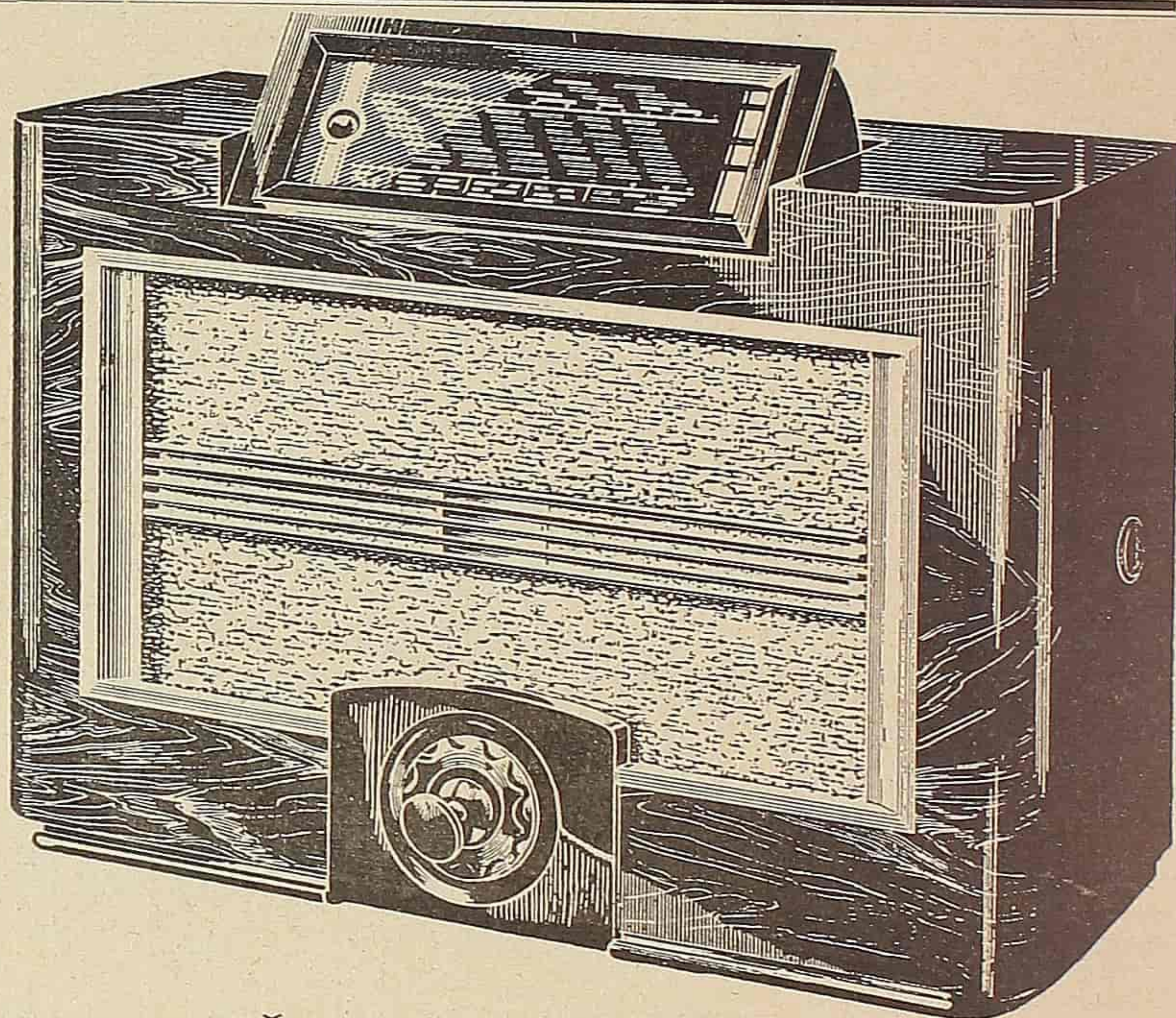
Врши све банкарске операције,

Овлашћена банка за девизно валутне послове,

Коресподенти у свим земљама.

J. HUTTER in DRUG MARIBOR

Prva domaća tvornica klotova i sílkova
Tvornica pamučnih štofova,
mehanička tkačnica i bojadisaona vunениh proizvoda
tvornica konca za šivenje najmodernija predionica

Čudo radio tehnike **PHILIPS**

„Mazurka 890“

Radio — automat, prijemnik sa svim rafinementima moderne radio tehnike! Ekskluzivni pronalasci ovog prijemnika iznenadiće i najvećeg probirača.

Pregledajte bez obaveze ovo čudo kod naših trgovaca

PHILIPS RADIO

Vlasnik, glavni i odgovorni urednik: Stevan K. Pavlović, Beograd, Jevremova 39
Grafički umetnički zavod „Planeta“, Beograd, Dobračina broj 55

Дочекајте пролеће у новим ципелама!

За лепе дане најподеснија и најјефтинија дечја платнена ципела са гуменим ђоном. Вел. 27—34 Дин 19.—, бр. 35 до 42 Дин 25.—. Мушке Дин 25.—. У белој, сивој и смеђој боји.

Несташној деци за школу и играње најподесније су ове полуципелице, од јаке коже са неподеривим гуменим ђоном. Од бр. 31—34 Дин 49.—, од бр. 35—38 Дин 59.—.

Угодна платнена полуципела на шпангу са гуменим ђоном и јаском петом. Рађене у драп, и сивој боји.

Дечије целогумене ципелице на шпангу практичне за школску децу која далеко иду у школу. Вел. 27—30 Дин 25.—, 31—34 Дин 29.—, женске Дин 35.—.

Врло погодне и елегантне дамске ципелице израђене од црног или плавог дифтина са кожним ђоном. Израђујемо их са полувисоком и ниском потпетицом у разним украсима. Коштају само 69.— Дин.

Нови пролећни модел израђен од финог смеђег бокса са укуским и финим украсом, кожним ђоном и лакоом полувисоком потпетицом.

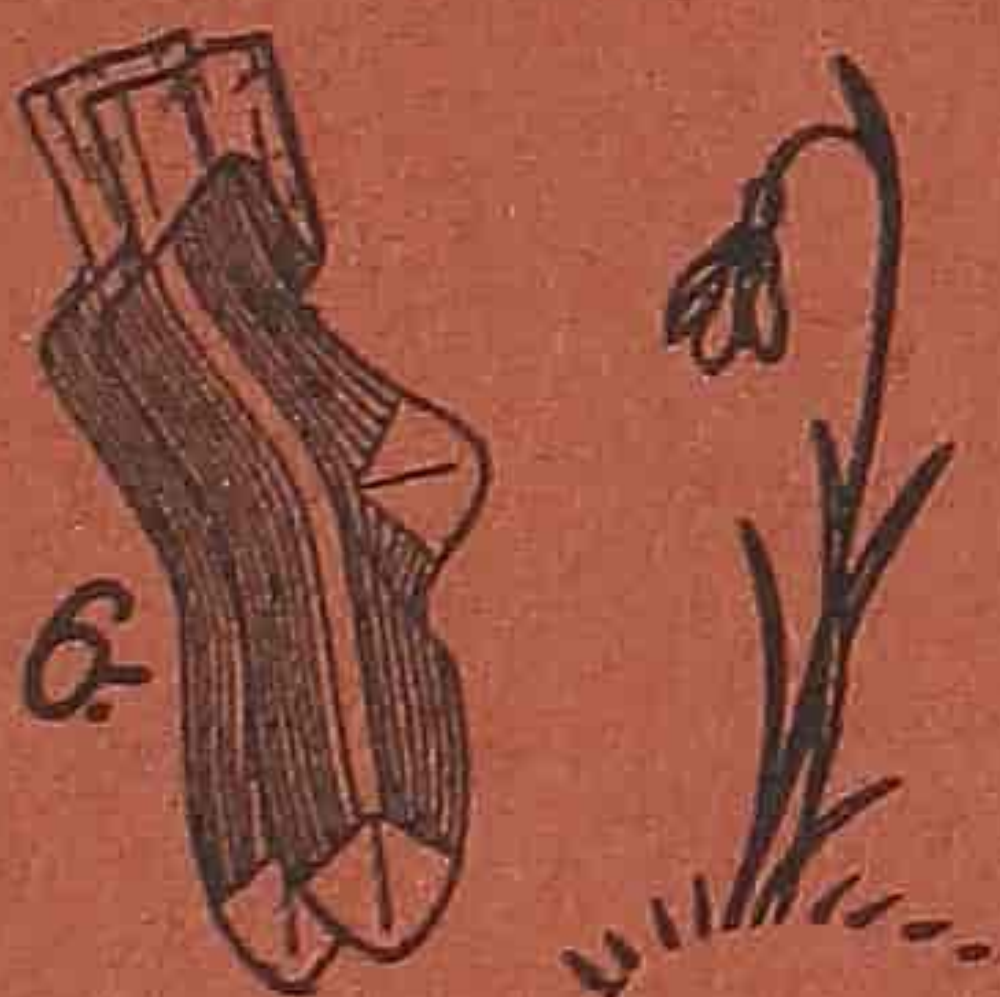

МИРА

Танка али грајна кончана чарапа која улепшава линију ноге. На претима и пети специјално појачане.

Нови пролећни модел. Лахла женска полуципела израђена од fine телеће коже у црној и смеђој боји са кожним ђоном и полувисоком потпетицом.

ГОРДАН

Фина мушка чарапа у разним десепима израђена од чврстог памука и вештачке свиле.

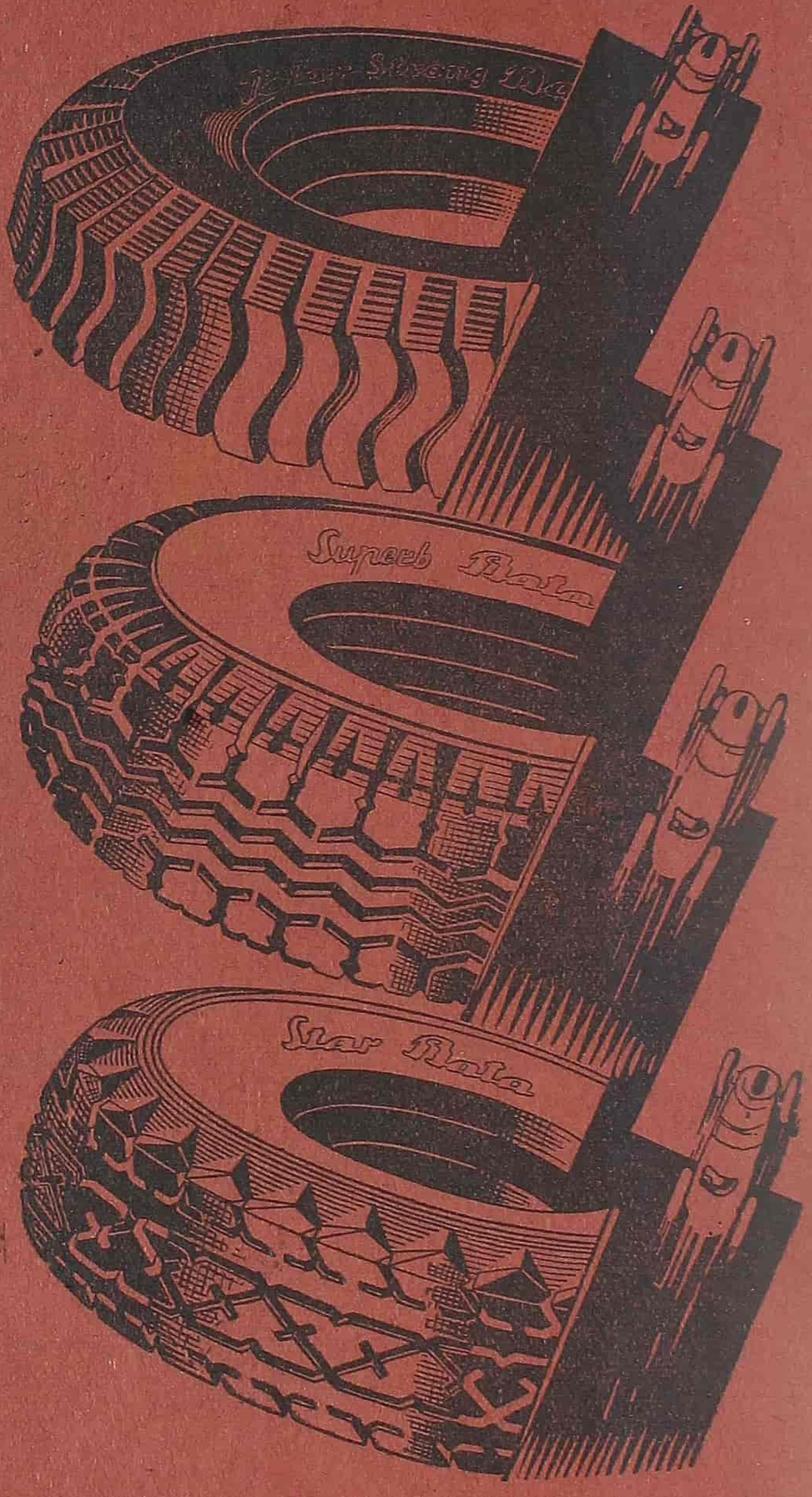

Удобне и лагане мушке сандале са кожним ђоном и гуменом потпетицом. Дечје од Дин 45.— до 59.—, женске Дин 69.—.

За штрпаца и посао ненадогледиве су мушке полуципеле израђене од јаког бокса, у црној и смеђој боји са еластичним неподеривим ђоном.

Башиа

AUTOMOBILIST

WHEELS